



Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BYENS MAND



ALBERT THOMSEN

SKOLELÆRER

MUSEUMSMAND

LOKALHISTORIKER

HOLBÆK MUSEUM

I året 1918 blev Albert Thomsen ansat som lærer ved Holbæk kommunale skolevæsen. Her virkede han indtil sin død i 1952. Som lærer betød han meget for sine skolebørn.

Ved siden af skolearbejdet var Albert Thomsen i 32 år leder af Museet for Holbæk og Omegn. I hans tid voksede det fra et par småstuer til et af provinsens største og mest righoldige museer.

Som lokalhistoriker skrev han „Holbæk Købstads Historie”.

Albert Thomsen var BYENS MAND. Mange af hans initiativer bygger vi videre på den dag i dag.

BYENS MAND

BYENS MAND

ALBERT THOMSEN

SKOLELÆRER MUSEUMSMAND
LOKALHISTORIKER

Helge Larsen
Redaktion

Lene Floris
Museumsleder

Peter Blumensaadt
Arkivar

Erik Reiff
Keramiker, Maler

Birgitte Grün Christensen
Lærer, 6940 Lem

HOLBÆK MUSEUM 2002
SKRIFT NR. 1



HOLBÆK MUSEUM

Klosterstræde 18
4300 Holbæk
Telefon 59 43 23 53
Telefax 59 43 24 52

Billeder udvalgt
af Tine Møller
Skrift: Adobe Garamond
Tryk: S. M. Olsen, Holbæk
ISBN 87-87226-18-9

En stor tak til Sparekassen Sjælland for støtte

Indhold:

Side 5	Indholdsfortegnelse
Side 6	Portræt af Albert Thomsen
Side 7	Albert Thomsen 1889 - 1952 <i>Af Helge Larsen</i>
Side 9	Albert Thomsen som museumsmand <i>Af Lene Floris</i>
Side 21	Albert Thomsen som lokalhistoriker <i>Af Peter Blumensaadt</i>
Side 26	Albert Thomsen og hans skolebørn <i>Af Helge Larsen</i>
Side 32	Albert Thomsen som menneske <i>Af Erik Reiff</i>
Side 35	Brev til min onkel <i>Af Birgitte Grün Christensen</i>
Side 38	Albert Thomsen og Kunstforeningen <i>Af Helge Larsen</i>
Side 42	Albert Thomsen som byens mand <i>Af Lene Floris</i>
Side 46	Albert Thomsen som digter og tegner <i>Af Helge Larsen</i>
Side 62	Albert Thomsens selvbiografi
Side 74	Mod nye mål <i>Af Lene Floris</i>
Side 76	Litteratur



Malet af Aksel Munk-Andersen, tilhører Holbæk Museum.

Foto: Per Jensen.

ALBERT THOMSEN

1889 - 1952

Den 1. maj 2002 er det 50 år siden skolelæreren, museumsmanden og lokalhistorikeren Albert Thomsen døde. I sine år her i Holbæk var han som ingen anden med til at præge det kulturelle liv i byen

Albert Thomsen havde sit barndomshjem i Kolding og her havde hans far, der var urmager, sin butik. I sin selvbiografi fortæller han, at faderen var historisk interesseret og at han som dreng deltog i denne interesse. Allerede i en alder af 15-18 år skrev han en række historiske skrifter der findes som manuskript. Efter skolegangen besluttede Albert Thomsen at han ville være lærer, og han blev optaget på Jelling Seminarium. Til seminariets elevblad skrev han digte, og i 1912 kunne han se sin første lille bog på tryk, en turistvejviser for Kolding og omegn. Han var nu inde på det felt han senere i artikler og bøger så flittigt skulle komme til at beskæftige sig med, lokalhistorien.

Sin første ansættelse som lærer fik Albert Thomsen i Avnslev ved Nyborg, og snart efter at han havde bosat sig her, gav han sig i kast med at skrive en række lokale historiske artikler, som blev bragt i aviser på Fyn. Opholdet på Fyn varede syv år, derefter rejste Albert Thomsen til Holbæk, idet han i 1918 havde fået ansættelse ved det kommunale skolevæsen.

Samtidig var han aktiv på Museet for Holbæk og Omegn. Han var med til at flytte museet fra den gamle klosterbygning til Søren Mays gård, og i 1920 blev han leder af museet, vel at mærke uden løn. I 1931 skete der en betydelig udvidelse af museumskomplekset idet det lykkedes at erhverve den tidligere friskole. Men Albert Thomsens største bedrift var at erhverve den gamle købmandsgård fra 1660 og få den flyttet fra det sted hvor Venstrebladet nu ligger til den nuværende plads. I løbet af otte måneder blev den dødsdømte, forfaldne bygning revet ned og genopført

i skøn foryngelse, og alt medens arbejdet forløb lykkedes det for Albert Thomsen at skrabe de mange penge sammen som flytningen kom til at koste.

Ved siden af museumsarbejdet fortsatte Albert Thomsen sit arbejde som forfatter til historiske artikler og kronikker, de blev bragt i Holbæk Amtstidende og flere af dem blev samlet og bragt i bogform. Også jubilæumsskrifter skrev han, ligesom han forsynede Historisk Samfunds årskrifter med artikler og skrev fortællinger til „Jul i Holbæk”. Det synes uforståeligt at han samtidig fik tid til at skrive „Holbæk Købstads Historie”, et enestående værk på 861 sider. Albert Thomsen har selv oplyst, at arbejdet med at gennemgå det store arkivmateriale, dagblade og trykte kilder og skriftligt at udforme stoffet tog næsten al hans fritid gennem en halv snes år.

Fra 1931 begyndte Albert Thomsen at arrangere små kunststillinger på museet, de

blev holdt i et lokale kaldet billedsalen i den nyerhvervede, tidlige friskole. Hans initiativ førte til at der i 1933 blev stiftet en kunstforening i Holbæk, dengang en af de første udenfor København. Albert Thomsen indtrådte i bestyrelsen som næstformand, og museet blev fremover stedet for mange af foreningens udstillinger. I museets årsskrift fra 1946 skriver han, at kunstforeningen havde et forslag om at museet skulle udvides med en malerisamling. I den anledning havde han lavet en skitseret plan til et kunstmuseum i museumshaven ud til byparken, et hus i to etager med plads dels til en stor udstillingshal, dels til en samling nyere dansk kunst. Den plan blev ikke til noget, men samarbejdet med Kunstforeningen og Holbæk Museum blev ikke afbrudt ved Albert Thomsens død, også denne del af hans livsværk levede videre, samarbejdet sluttede først efter at Kunstforeningen havde fået sin egen udstillingsbygning, Æglageret.

Albert Thomsen var et musisk menneske, foruden at være en ypperlig skribent var han en flittigt tegner, med tuschen

eller i akvarel har han gengivet mange motiver fra museumsgården og fra Holbæks omegn. Også på sine rejser gav han sig tid til at gengive sine indtryk, og flere gange udstillede han sine arbejder i museets billedsal.

Fra Albert Thomsens niece, Birgitte Grün Christensen, har museet for nylig som gave modtaget en samling af hans værker, og det er en glæde for museet at kunne udstille disse.

Musik og teater havde også Albert Thomsens interesse, han var medstifter af „Museets Friluftsscene“, var en overgang formand for Holbæk Musikforening og var med til at oprette Holbæk Discophilklub. Albert Thomsen var en meget venlig mand, han var kendt af de fleste mennesker i Holbæk, og det kan ikke undre at han i en rundskuekonkurrence i 1938 blev valgt som byens mest populære mand.

Når alt dette er sagt, skal det huskes, at det var som lærer Albert Thomsen kom til Holbæk, og lærergerningen bestred han med ildhu lige til sin død. Den var grundlaget for hans tilværelse, og i sin selvbiografi skriver han, at han var lykkelig for sin gerning blandt børnene.

50 år er gået siden Albert Thomsen døde, det er lang tid, men endnu vil der være mange gamle Holbækkere, der husker ham, ikke mindst blandt hans gamle elever. Også til de mange, der ikke har kendt ham, henvender dette skrift sig for at fortælle om en personlighed fra forrige århundrede, der satte så meget i gang i vor by af det, som vi i dag bygger videre på.

Albert Thomsen afslutter „Holbæk Købstads Historie“ med at takke byrådet, fordi det viste ham den tillid at lade ham udarbejde byens historie, og han skriver: *„Jeg gik til Opgaven med levende interesse, og efterhånden tog den også mit hjerte, så jeg kom til at holde mere og mere af denne lille, gamle By ved Fjorden og fulgte dens Skæbne gennem Aarhundrederne med fortrolig Medfølelse“.*

Jeg vil mene, at der er al mulig grund til at rette takken den anden vej. At sende en tak til Albert Thomsen for hvad han har gjort for byen og dens kulturliv.

Helge Larsen

ALBERT THOMSEN SOM MUSEUMSMAND

Barndommens Kolding

Albert Thomsens store interesse for historie og museer stammer uden tvivl fra hans barndomshjem. Hans fader, Ludvig Thomsen, der var urmager i Kolding, var meget historisk interesseret og havde som ung været med til at indrette Koldinghus til museum. Desuden var faderen altid først i byen med nyheder som fotografiapparat, grammofon og radio, og Albert Thomsen fortæller følgende i sin selvbiografi:

„Fra min tidligste Barndom var jeg en flittig Gæst paa Koldinghus og i det store Museum, ofte sammen med Fader, og ofte alene eller med et Par Kammerater. Det romantiske, som dengang prægede den hensmuldrende Ruin, virkede stærkt paa mit Sind. Fader kom der jævnlig for at fotografere Interiører eller Genstande; han lærte ogsaa mig at fotografere, og i Sommerferienne cyklede jeg rundt i Omegnen og fotograferede Landsbykirker og deres Inventar, saa jeg efterhaanden fik en ret stor

Samling Optagelser, Nationalmuseet har en Del af mine og Faders Billeder fra disse Aar”.

Albert Thomsens fader var desuden medlem af de historiske samfund for både Ribe og Vejle Amter, og her deltog både fader og søn i møder og udflugter.

På det mere personlige plan har moderen, Maria Thomsen, også betydet meget for Albert Thomsens udvikling og senere livsgerning. Han nævner bl.a. selv hendes ukuelige optimisme, fantasi og evne til at arbejde hurtigt. Der er ingen tvivl om, at netop disse egenskaber blev brugt af Albert Thomsen i rigt mål i museumsarbejdet.

I barndomshjemmet mødte Albert Thomsen mange personligheder fra Kolding, der arbejdede med lokalhistorie og nævner „de to betydeligste, Kæmner I. O. Brandorff (lavede grundundersøgelser og udgravninger) og red. P. Eliassen, Koldings Lokalhistoriker”. Albert Thomsen beundrede især Eliassens journalistiske evner, og føl-

te, at han stod i taknemmelighedsgæld til ham.

Det var dog ikke kun i barndomsbyen, at den historiske interesse blev vakt. Mens Albert Thomsen læste til lærer på Jelling Statsseminarium (1907-10) var han i flere år på feriebesøg hos familie (rektor Forhammer) i København. Med sin halvætter „turede” han rundt til museer, kirker og seværdigheder, og han har selv understreget, at også disse besøg betød meget for hans udvikling.

Ny mand i Holbæk

Da Albert Thomsen i slutningen af 1918 kom til Holbæk som ung lærer, viste det sig hurtigt, at han kunne få lejlighed til forsat at dyrke sine historiske interesser. Han kontaktede den daværende leder af Holbæk Museum, kaptajn Otto Smith, og tilbød sin hjælp. Tilbuddet blev modtaget med tak, og Albert Thomsen var med til at flytte samlingerne fra den gamle klosterbygning til Søren

Mays gård i juni 1919. Det blev en travl tid, hvor forhuset blev sat i stand af prof. Ivar Bentsen, og hvor der også skulle tænkes på, hvorledes baghuset kunne indrettes. Otto Smith blev forflyttet året efter, og Albert Thomsen indvalgte i hans sted i museets bestyrelse. Han var administrerende leder fra 1920 og tillige formand fra 1931. Udover lederen beskæftigede museet kun en portner som fik en mindre løn samt fribolig på museet, først fra 1941 blev der antaget en museumssekretær på deltid. Lederen fik dog stadig ingen løn.

I 1920 kom Albert Thomsen i øvrigt også i bestyrelsen for Historisk Samfund for Holbæk Amt, der var stiftet i 1906 på Holbæk Rådhus. Der var omkring århundredskiftet 1900 en stærk interesse for Fædrelandets historie, og det første Historiske Samfund blev stiftet i Ribe 1902 – så i Holbæk fulgte man hurtigt efter. Det var i øvrigt Historisk Samfund, der tog initiativ til oprettelse af Museumsforeningen for Holbæk og Omegn. I 1922 blev Albert Thomsen både kasserer, sekretær og formand for redaktionen og i 1946 overtog han

formandshvervet. Det var altså en meget stor arbejdsindsats Albert Thomsen ydede for Historisk Samfund, som ved hans død i 1952 havde mere end 1000 medlemmer. Forbindelsen mellem Historisk Samfund og Museumsforeningen er gennem årene blevet opretholdt.

Bygninger, interiører og samlinger

Fra 1920-1930 havde museet til huse i forhuset (Søren Mays gård) og baghuset, og i „En kortfattet Vejledning for Besøgende” fra 1928 får man et godt øjebliksbillede af museet på dette tidspunkt. I forhuset findes eksempler på museets forskellige genstandstyper: Alterfigurer, dragter, syninger, bohøve, billeder og kort og ikke mindst et køkken med åbent ildsted og en bondestue. I baghuset var laugsting, ovnplader og butiksinventar samt en væverstue fra Tuse Næs, et sove-kammer fra 1850 og en Holbækstue fra ca. 1850. Med andre ord en skønsm blanding af interiører og enkelte genstandstyper. Albert Thomsen undlader da heller ikke at gøre opmærksom på, at der er brug

for mere plads og en anden ordning af udstillingen. I 1930 overtog museet den tidligere Borchs Haandgjerningsskole, egentlig en tilbygning til Søren Mays gård, og i 1931 lykkedes det ved et gavebrev fra Byrådet at erhverve den tidligere Friskole i 3 etager. Den havde af kommunen været brugt til husvilde familier og blev kaldt „Bagstrædes Kaserne”. Efter en større istandsættelse kunne museet herefter „gennemføre en moderne Deling i Interiører og Samlinger”, som Albert Thomsen selv beskrev den nye disponering af museets samlinger. I for- og baghuset blev det interiører og i den „nye” hovedbygning, Friskolen, blev indrettet tematiske udstillinger. Det er på mange måder den samme opdeling man genfinder den dag i dag.

Selvom den gængse udstillingsform i Danmark fra 1930'erne og frem ofte bestod i udvælgelse af enkelte repræsentative genstande, der kunne vise en „udviklingslinje”, så var Thomsens grundholdning, at museumsgenstandene helst skulle ses i deres naturlige miljø, indgå i et interiør.

Han skriver (måske lidt ro-



Museumsgården. Stokroser langs baghusets mur. Tegning Albert Thomsen. Se også hans akvarel på side 12.

mantiserende) om bondestuen: „nu er disse ejendommelige og hyggelige Stuer næsten alle Vegne forsvundne eller i hvertfald stærkt forandrede, og det bliver derfor Museets opgave at bevare Mindet om dem”. Her ligger han på linje med langt de fleste danske museumsfolk i 1920’erne, men senere udviklede Albert Thom-

sen et langt mere nuanceret billede af, hvad museet skulle vise – også husmænd og byens arbejdere skulle nemlig præsenteres på museet.

Albert Thomsen havde en særlig evne til at skabe visioner for museets fremtid og udbygning. I 1946 gav han en samlet vurdering af museets udvidel-

sesmuligheder. Bestyrelsen havde med bekymring overvejet den fare, der truede museet, hvis naboejendommene i Bagstræde og hjørnet af Klosterstræde blev nedrevet og erstattet af et nyt moderne hus

Allerede på dette tidspunkt talte man om at værne om den smukke helhed som kvarteret



8.

omkring kirke, kloster og museum udgjorde. Nationalmuseet gik ligeledes ind i sagen og kommenterede byplanen direkte til Byrådet.

„Det højtærede Byraad, som har bragt adskillige økonomiske Ofre for at forskønne og værne om den smukke Helhed vil forhåbentligt fortsætte sine Bestræbelser for at beskytte dette male- riske Bybillede mod ødelæggende Indgreb. Sikrest ville det være, om Byen selv erhvervede de 4 Smaahuse i Klosterstræde Nord for Museet og det samme gælder Bygningen mod Bagstræde ved Siden af den gamle flyttede Købmandsgaard”.

Byrådet var heldigvis fuld af forståelse over for museets forslag, og Albert Thomsen udtrykker da også dyb taknemmelighed over det venlige sindelag byen har overfor museet og dets udvidelsesplaner.

Albert Thomsen var mest interesseret i Bagstræde 8, opført 1848 af tømremester P.O. Lund. Her ville han indrette en borgerlejlighed fra tiden 1880-1890, et „Klunkehjem”.

„En rædsom Ide vil nogle maaske sige, men hvorfor skulle vi dog ikke mindes vore Forældres

og Bedsteforældres Tid? Baade Klunkemøblerne og den Tids Egetræs Spisestue var godt og gedigent Haandværk. Og selv om disse Møbler ikke er i Kurs i vore Dage, saa repræsenterer de dog ogsaa en Kulturepoke, som Museerne maa tage sig af, inden det er for sent. Det ser man ikke på ret mange Museer.

„..... I Husets Kælderlejlighed kunde jeg endelig tænke mig at indrette et Arbejderhjem fra samme Tid for at vise, hvilke Boligforhold og Levevilkår de Håndværkere eller Arbejdere levede under, som var med til at tage den første Tørn, da Fagfor- eningsbevægelsen satte ind. Saa- dan noget ser man vist ingen Steder paa Museerne, men hvor- for ikke vise de trange og fattige Kaar, som Arbejderne dengang levede under? Mange store Folk har levet deres Barndomstid i en sådan Kælderlejlighed”.

At Albert Thomsen havde øje for, at også en arbejderbolig skulle på museum, viser hans visionære evner, og i korrespondancen med Nationalmuseets inspektør dr. phil. Aksel Steensberg genfinder man dette emne, hvor Albert Thomsen beskedent, men bestemt glæder sig over, at et provinsmuseum

er længere fremme end Nationalmuseet på dette punkt.

Klosterstræde 8 og 10 egner sig ikke til museumsbrug, mente Albert Thomsen i øvrigt. Disse 2 bygninger burde udlejes til ældre mennesker til lav husleje. „Gamle Mennesker forstaar at hygge sig saa smukt i pæne, gamle Huse”. Det skete også en længere periode, men heldigvis blev de også indlemmet i museet. I generalplanen for museet (2000), der rækker nogle år ud i fremtiden vil vi imidlertid gerne ændre indholdet i disse bygninger. Det kunne være en udfordring at indrette i hvert fald den ene som arbejderbolig anno 1960-70. På den måde vil museet være ajourført med interiører, der dækker en væsentlig del af det 20. århundrede, og vi vil formentligt være det første museum i Danmark, der indretter en sådan lejlighed som en del af de permanente udstillinger.

Til slut i beskrivelsen af Holbæk Museums „Udvidelsesmuligheder” kommer Albert Thomsen ind på behovet for at udvide med en egentlig Malerisamling. Han havde tidligere skitseret, hvorledes et Kunstmuseum som nybygning kunne

få plads i museumshaven ud til Byparken.

Næsten alle Albert Thomsens udvidelsesplaner er blevet til virkelighed, men lige på dette punkt er det ikke blevet til noget. Det er nok, set i bakspejlet, også det bedste – vores bypark eller Apotekerhaven er i dag et vigtigt grønt område i bymidten.

Da Albert Thomsen begyndte, var der godt 900 museums-genstande på museet – ved hans død ca. 11.000 – og alle genstande havde været gennem hans hænder og var nøje beskrevet i protokollerne. Det var målet, at alt skulle udstilles – folk skulle kunne finde de ting, de havde skænket. Men efterhånden måtte der dog sættes ting til side og der blev jævnlige klager over pladsmangel – det samme problem er i høj grad aktuelt i dag, hvor museets over 100.000 genstande slet ikke kan rummes inden for museets rammer. Det er iøvrigt interessant at se, hvorledes der blev arbejdet med, hvad vi i dag kalder aktiv indsamling – i årsberetninger og ved andre lejligheder blev der efterlyst møbler og indbo til museets stuer og købmandsboden, bon-

dedragter (især mandstøj som fx langskødet frakke af hvidt vadmel), hvergarnskjoler, skibsportrætter, billeder af Holbæk Borgervæbning etc. – målrettet indsamling til museets udstillinger.

Museumshaven

Albert Thomsen var glad for levende planter og museumshaven, hvor han også selv nød at sidde for at læse eller hvile sig. Det skal særligt fremhæves, at han tidligt søgte at få den levende del af kulturhistorien præsenteret på museet – før de fleste andre museer. Der var gammeldags stueplanter som pelargonier og „Sippelfie” i bondestuens vindueskarme, og i 1924



omtales, at Botanisk Have i København har foræret museet 28 gammeldags planter (mest lægeurter) til den nyanlagte have bag baghuset. og året efter

i 1925 er der yderligere modtaget stauder og gamle lægeplanter, Hylde og Stokroser. I „En kortfattet Vejledning for Besøgende” 1928 findes en gennemarbejdet oversigt over museumshavens planter, der var inspireret af de gamle landsbyhavers „blomsterkvarter”, hvor der helst skulle være 9 vellugtende Planter: Ambra, Balsamblad, Hjertensfryd, Salvie, Mynte, Malurt, Lavendel, Matramp og Reseda. De tørrede plantedele blev gemt i en „krydderpose” som godt opvarmet blev anvendt mod gigt, tand eller hovedpine. Og igen i årskrift for 1938 finder man en introduktion til museumshaven „Mellem Hyldebuske og Stokroser i Museumshaven”. På mange måder kan man konstatere, at Albert Thomsen her var forud for sin tid i formidlingen af den „grønne” kulturhistorie. Mange gæster har siden haft glæde af museumshaven, der siden blev suppleret med en krydderurtehage inde midt på gårdspladsen og som i dag „spiller sammen” med Apotekerhaven, der i samarbejde med Holbæk Kommune er anlagt i tilknytning til thepavillonen, som museet i 2000-2001 har

genopført på dens gamle plads ved siden af købmandsgården.

Købmandsgården – et eventyr om indsamling, bevaring og levende formidling

Albert Thomsens glæde ved interiørprincippet kom for alvor frem ved det store projekt med at flytte, genopføre og indrette købmandsgården. Hvordan kom han på denne ide?

Vi ved, at han fra ganske ung var interesseret i arkitektur. Han lavede sin egen arkitektur-

historie i 1906 – en tyk håndskrevet, fint indbundet bog med egne tegninger og udklippede billeder. Og i barndomsbyen Kolding havde han mulighed for at følge Nationalmuseets arbejde med at dokumentere bindingsværksgården Fønix på Adelgade inden den skulle rives ned. Måske var det allerede her, at han fik inspiration, som senere førte til flytningen af købmandsgården fra Ahlgade til Holbæk Museum. Det lå dog også i tiden at flytte

bevaringsværdige bygninger til museer. Den Gamle By i Århus og Frilandsmuseet ved Sorgenfri havde deres storhedstid fra 1920'erne og fremad, og Albert Thomsen kendte også til disse museers arbejde. Først og fremmest var det nok spørgsmålet om at redde en væsentlig kulturhistorisk bygning i Holbæk, der drev Albert Thomsen frem. Desværre blev det ikke hele anlægget, men kun selve beboelsedelen der blev flyttet – med hensyn til magasinbygninger,



Købmandsgården indtegnet i Museumskomplekset af Albert Thomsen 1937.

stalde mv. som er så vigtige i en gammel købmandsgård, må man tage fantasien til hjælp, når man besøger museet i dag.

Han beskriver beskedent projektet i sin selvbiografi:

„I 1937 fik jeg oparbejdet en Interesse i Borgerskabet for at redde og bevare et stort værdifuldt Bindingsværkshus på Havnegadehjørnet, så det undgik Ødelæggelse og blev genopført på Museets Grund, den saakaldte Købmandsgaard fra 1660”.

I museets årsskrift for 1937 er han mere bramfri. Efter at have beklaget, at beretningen for juli og oktober kvartaler er forsinket, da han har haft travlt med flytningen af købmandsgården som „fritidssyssel”, kommenterer Albert Thomsen dette store projekt:

„en lang og spændende Historie om, hvorledes et fattigt Museum med forvirrende Letsindighed gaar i Gang med at redde et gammelt Hus fra Tilintetgørelse, en ubesindig Ide, naar der ikke er 100 kr. i Kassen og skal bruges 22.000 Kr.”... Men ved Pressens Hjælp lykkedes det at skabe saa megen Interesse om det dødsdømte Bindingsværkshus paa Havnegade, at en Indsamling kunne iværksættes. Det ene Bidrag fulg-

te efter det andet, Hundreder blev til Tusinder..... (men der mangler stadig 1000 kr.!)

Og læser man årsskrifterne som en spændende føljeton – så når man frem til årsskriftet for 1938, hvor Albert Thomsen kan konkludere, at flytningen har været som et moderne eventyr.

„For otte Maaneder siden en forfalden, dødsdømt Fortidslevning med svage Spor af gammel Herlighed, nu genrejst i skøn Foryngelse som et værdifuldt Minde om, hvad Holbæk har ejet af Bindingsværkshuse i 1660’erne.”

I 1941 og 1942 arrangerede Albert Thomsen med stor succes en lille sommerspøg – „Vi besøger Købmanden”. Her blev Købmandsgården levendegjort ved amatørskuespillere klædt i gamle dragter udlånt fra Det Kgl. Teater. Der var på forhånd indstuderet nogle små scener og „Improvisationer i tidens Stil og Aand var tilladt”. 800 gæster besøgte købmandsgården i løbet af de 6 timer arrangementet stod på. Albert Thomsens medarbejder Ernst Hansen skrev i nekrologen 1952:

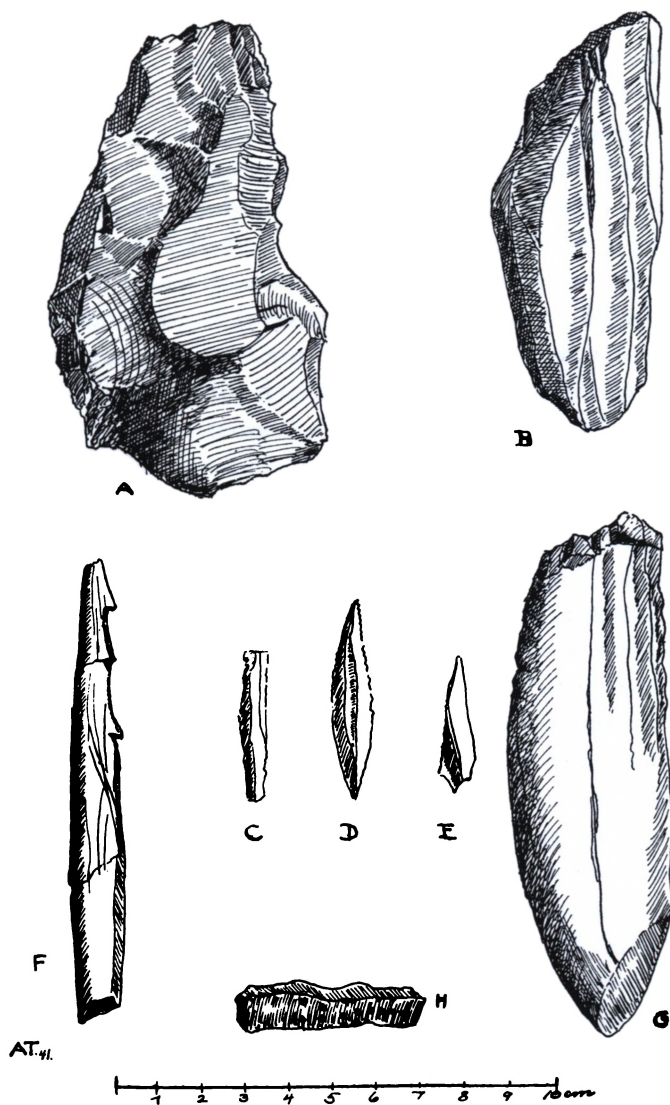
„Helst ville han have haft levende Mennesker i Tidens Dragter i sine Stuer – hvad han

flere gange med Held gennemførte – men i Mangel af dette skulle Gæsterne opleve, at de virkelig var Gæster i Stuer, hvis Beboere blot var gaaet et Øjeblik.”

Både levendegørelsen som netop i disse år på videnskabelig basis bliver mere og mere udbredt på de danske museer, fx Hjerl Hede, Frilandsmuseet og Den gamle By og raffineringen af interiører med små detaljer var Albert Thomsens kendetegn.

„Han prøvede i sine Stuer at genskabe svundne Tiders Atmosfære, og naar det lykkedes i saa høj Grad, skyldes det hans Fantasifulde Indlevelsesevne og Forståelse af de smaa Tings betydning – Brillerne oven paa Avisen, et paabegyndt Broderi på Sybordet, Pilleasken paa Natbordet – for ikke at tale om Duften, Krydderier og Spegesild i Købmandsboden.”

Albert Thomsen som arkæolog
Selvom Albert Thomsen først og fremmest arbejdede med tiden efter 1660 – Nyere Tid – var han gennem alle årene som museets leder meget opmærksom på arkæologiske fund og ofte blev undersøgelser i mar-ken udført i fællesskab med



Flinteredskaber fra Øgaarde, Aamosen. Tegning af Albert Thomsen, 1941.

Nationalmuseet. Mag.art. Hanne Dahlerup Koch har i årsberetningen fra 1989 undersøgt, hvorledes Albert Thomsen allerede i 1921 deltog i en udgravning på Torsgaards mark i Gislinge. Det er antagelig Holbæk Museums første middelalderlige udgravning og i øvrigt en af de forholdsvis sjældne i en almindelig landsby. Albert Thomsen sendte indberetning med sine egne tegninger til Nationalmuseet i april 1921, og her kan man få indtryk af, hvor samvittighedsfuld og professionel Albert Thomsen var i sin museumsgering, fortæller Hanne Dahlerup Koch. Fundene findes den dag i dag på Holbæk Museum og viser sammen med Albert Thomsens og museumsinspektør Kai Uldalls beretninger, at der var tale om et kulturlag fra 1300-tallet og potteskår fra 11-1200-tallet og der formentligt tale om en tomt til en gård (måske en hovedgård). Albert Thomsens første middelalderarkæologiske udgravning har dermed bidraget til viden om Gislinge i middelalderen.

Siden fulgte mange flere udgravninger i samarbejde med Nationalmuseet som fx en byg-

ningstomt ved Marup (1925), udgravninger i Åmosen ved Øgårde, Undløse (1939-40) præsenteret af Niels A. Christiansen med tegninger af Albert Thomsen i Holbæk Museums årsskrift 1940. Albert Thomsen tegnede også ved andre undersøgelser bl.a. kortskitser som ved undersøgelsen af Riffelhaven i 1942.

Åbne sanser

– historien bag genstanden

Albert Thomsen var især optaget af historieformidling – også målrettet til børn og unge. En af hans gamle elever har berettet, hvorledes han lod eleverne arbejde på tværs i dansk, regning og historie og for så vidt foregreb vore dages tværfaglige projektarbejde i folkeskolen. Han bragte også „museet ind i skolen”, når han tog genstande som flintøkser med til klasseværelset for at gøre historien mere nærværende for eleverne.

Albert Thomsen var taknemmelig for de evner, han havde fået til gennem „*Indlevelse i Emnet, en Portion Følelse og Fantasi og en vis dramatisk Fremstilling at kunne tale til de unge Sind, saa de følger mig med Øjne, Ører og Aand. Man er*

Gæst i en Lilleverden af Tillid og Tro...” (selvbiografien).

Et andet sted udtrykker han det på denne måde: „*For den, der har aabne Sanser, kan selv den primitive Flintøkse, Rokken, Lyseformen, Kaffekværnen eller Træploven fortælle Historie*”.

Men det var ikke bare den naive forestilling om, at genstanden i sig selv kan fortælle historie som Albert Thomsen stod for. „*Det er blevet sagt, at Thomsen ejede en næsten naiv Kærlighed til Tingene – og det er sandt. Ofte kunne han sidde med „en lille god Ting” i Hænderne, følge en smuk Form med Fingeren, glæde sig over et godt Håndværk eller more sig over et rørende naivt Stykke Husflidsarbejde. Men det var ikke Tingene i sig selv, der havde hans dybeste Interesse, han ligesom søgte bag Tingene, prøvede at faa dem til at fortælle om de Mennesker, de engang havde hørt til....*

Han kunne på en „næsten mystisk Måde faa Tingene til at aabne Perspektiver bagud i Tiden. Ved Rundvisning kunne han ved Fortælling slutte en Kontakt mellem Fortid og Nutid”. (Ernst Hansen 1952).

Den mundtlige formidling fx ved rundvisning kombineret

med en fortidsfortolkning og nutidsforståelse var således et af de væsentlige kendetegn for Albert Thomsens museumsarbejde.

Samtidsdokumentation

Selvom begrebet samtidsdokumentation ikke var kendt på Albert Thomsens tid, må man konstatere, at han også formåede at forholde sig til samtiden i en næsten moderne museologisk forstand. Han ville ikke vente på, at genstandene blev den „fortabte” historie, der skulle reddes i sidste øjeblik, men tværtimod være med til at fremme en historiebevidsthed hos befolkningen.

Ved 25 års jubilæumsfesten i 1935 udtrykte han det på følgende måde:

„*Og naar vi tænker paa, at vor Radio derhjemme, den Cykle vi kører på, og det Tøj vi klæder os i, som vi alt sammen synes er smart og moderne, at det om blot faa Aar er Museumsgenstande ligesom den Bil og Flyvemaskine, vi for nogle Aar siden maabede over, saa kunne vi maaske føle mere Ærbødighed overfor de gamles Arbejde, forstaa bedre den Mening, der laa bagved, ikke Romantik, men Realitet....*”

I praksis kom dette især til udtryk lige efter 2. verdenskrig. Her var der både tale om samtidtdokumentation og aktuel og vedkommende formidling. I Årsskriftet for 1945 skrev han:

„I Besættelsesårene indsamlede vi Tryksager og enkelte Genstande til Illustrering af de særlige Forhold; nogle Dage efter Kapitulationen gik jeg i Gang med at lave en Udstilling, og den d. 13. Maj kunde vi aabne denne Udstilling af „Minder fra de 5 Besættelsesaar“, altsaa kun 8 dage efter Freden. Den indeholdt en stor Samling Illegale Blade, de fleste officielle Plakater og Opraab.. Fotografier, Gasmasker... m.v. ... I Bladene gjorde jeg opmærksom paa, at Udstillingens Formål var lige saa meget at agitere for Indsamling af Sager, som kunne fortjene at gemmes til Oplysning for senere Slægter...”

Det var ikke alene modstandsbevægelsens historie Albert Thomsen var interesseret i, men også hverdagslivet under og efter besættelsen. Det er karakteristisk, at der også blev plads til *„En vægt af træ, som en tysk flygtning i centralskolens Flygtningelejr har moret sig med at lave”*.

Dansk Kulturhistorisk Museumsforening

Albert Thomsen havde sans for og var meget aktiv i museums-politik, og han ydede en stor indsats i Dansk Kulturhistorisk Museumsforening fra 1934 til sin død i 1952

Som repræsentant for Historisk Samfund for Holbæk Amt og for Museumsforeningen deltog han i mange år i Dansk Historisk Fælleråds årsmøder, og her kom han ind i nye personkredse, der delte hans interesse for museer og historisk foreningsarbejde. Fra 1934 blev han indvalgt i DKMs styrelse og deltog bl.a. i det arbejde, som i 1941 resulterede i en ny ordning for provinsmuseernes forhold med bedre vilkår og større statstilskud – omtrent en tredobling. Samtidig blev der nedsat et museumsnævn som udpegede 14 museer til at være centralmuseer, og Holbæk Museum blev et af disse.

Fra 1946 var Albert Thomsen formand for Dansk Kulturhistorisk Museumsforening. I foreningens arkiv kan man få et indtryk af det store arbejde, der både lå i de overordnede politiske problemstillinger og i det mere almindelige foreningsar-

bejde med tilrettelæggelse af årsmøder og studiemøder forskellige steder i Danmark, årbogen Danske Museer, udsendelser til medlemmerne, referater, beretninger, skrivelser til ministeriet og andre officielle instanser m.v. Albert Thomsen arbejdede især sammen med museumsinspektør Chr. Axel Jensen og siden med museumsinspektør dr. phil. Aksel Steensberg og museumsinspektør P. Halkjær Kristensen, der var foreningens sekretær.

I Dansk Kulturhistorisk Museumsforening arkiv findes også korrespondance, der giver et fint billede af det kollegiale forhold, der var mellem Albert Thomsen og de øvrige museumsledere i Danmark. Der er livlige og venlige breve fra Peter Riismøller i Aalborg, Svend Larsen fra Odense og flere andre. Albert Thomsen var vellidt og nød stor respekt for sin gode måde at lede møder og forhandlinger på, og han havde en særlig evne til at samle de forskelligartede interesser og stemninger i kredsen af museumsfolk.

I de sidste år var det især to opgaver, der havde hans interesse: oprettelsen af lærestole i kul-

turhistorie ved Universitetet og ordningen af provinsmuseernes fremtid især med henblik på en bedring af økonomi og ledelsesforhold. På det sidste bestyrelsesmøde inden Albert Thomsens død blev der netop lagt sidste hånd på skrivelser om disse væsentlige emner. Både uddannelsen af museumsfolk ved etableringen af en lærestol i kulturhistorie/etnologi og en professionalisering af museerne med faguddannet personale blev til virkelighed i løbet af nogle få år efter Albert Thomsens død.

Lene Floris



Albert Thomsen på Købmandsgårdens trappe, 1938.

ALBERT THOMSEN SOM LOKALHISTORIKER

„Borgmesteren er flygtet! Har du hørt det? Han kørte ud af Byen i Huj og Hast nu for lidt siden! Saaledes løb Rygtet fra Dør til Dør op og ned ad Algade den 2. Maj 1848.

Og sandt var det. Ud over Landet talte man om „Revolten i Holbæk”.

Det var Haandværkssvendene, der begyndte. Hidtil havde tyske og danske Svende arbejdet sammen som gode Kammerater, men Slesvigholstenernes Oprør og især Preussernes Indmarch og vort Tilbagetog fra Dannevirke den 23 April skabte en voldsom Harme og en brændende national Begejstring.

I Holbæk arbejdede dengang ca. 50 tyske Haandværkere, især Murersvende, som opførte Brændevins-Dampbrænderiet i Nygade.....”

Så fængende begynder Albert Thomsen den i øvrigt ganske dramatiske beretning om „Revolten i Holbæk”, der udstillede den kongeligt udnævnte borgmester Petersens mangel på

konduite og situationsforneelse. Albert Thomsen havde et formål med at skrive om denne lille episode i Holbæks historie. Historien finder vi nemlig i et lille jubilæumsskrift udgivet i anledning af Firmaet Carl Reffs 100 års jubilæum. Firmaet havde til huse på Holbæks hovedstrøg Ahlgade, og da Albert Thomsen fik opgaven at udfærdige et skrift i anledning af dets jubilæum, passede det ham fint at kunne give en række tidsbilleder fra Ahlgade. Tidsbilleder, som faldt inden for rammen af den periode firmaet havde eksisteret. Han benyttede så lejligheden til at kæde sine små tidsbilleder sammen med markante begivenheder i Holbæk, men samtidig også at sætte dem i forbindelse med Danmarkshistorien. Historien om „Revolten i Holbæk” bliver således også koblet til historien om de slesvigske krige og den opblussende nationalisme – ikke uden relevans, da Carl Reffs juberer i 1943! – og endelig får han

nævnt den nye industrivirkosomhed i byen: „Brændevins-Dampbrænderiet”.

Året efter har han dette lille „Sommerbillede” i Bogtrykker S.M. Olsens jubilæumsskrift „Omkring Bysøen” fra 1944:

„Kølig Juni-Eftermiddag med lidt blegt Solskin. En snes yndige Unger boltrer sig i Sandkassen, de laver Fæstninger og Haver, de drikker af den sprøjtende Vandkumme og smutter engang imellem ind mellem Buskene for at tisse. Mødrene sidder i Rad på Bænkene og strikker.

Et par ugudelige Knægte spiller Fodbold inde på Plænen, for Havemanden har taget Fyraften. Paa Bænkene sidder hist og her en avislæsende Mand eller en Kone med lidt Sytøj. I Springvandskummen venter den lille Dreng paa, at Krigen skal slutte, saa han igen kan faa noget Vand at straaale med.....”

Efter dette kærlige sommerbillede er der vist ingen tvivl om Albert Thomsens projekt med at skrive lokalhistorie. Han vil gerne dele sin glæde og

interesse for historien med sine bysbørn, og han benytter som nævnt ovenfor meget bevidst dramatiseringen for at fange læserens interesse. I efterskriftet til S.M.Olsens jubilæumsskrift skriver han netop: *„I nogle Afsnit er der inskudt smaa Genrebilleder, forhaabentlig til Læserens Oplivelse. I øvrigt ligger der et stort Kildemateriale til Grundlag for Bogen.....”*

Samtidig med at Albert Thomsen dramatiserer, skal vi altså ikke være i tvivl om at han arbejder på sikker grund og at det ikke er det rene digteri, vi bliver præsenteret for. Alle episoder kan have forekommet, og rammerne, hvori de udfolder sig, skal der ikke være nogen tvivl om. Dem har Albert Thomsen fundet igennem sin forskning i arkiverne og ligeså med personerne, de har også alle eksisteret og de kunne også sagtens have ageret i de sammenhænge, hvori de bliver præsenteret.

Men Albert Thomsens historieskrivning er ikke bare „genrebilleder” i aviskronikker og jubilæumsskrifter. I årene 1936-42 udkom hans hovedværk „Holbæk Købstads Historie”, et to-bindsværk på i

alt 861 s. Værket, der må siges at være en kraftpræstation af én mand, blev til på opfordring af byrådet, og anledningen var Holbæk købstads 650 års jubilæum i 1936.

Værket er vigtigt, fordi det er den første samlede fremstilling af Holbæks historie fra oldtid til nutid. Før Albert Thomsen havde der kun været gjort få og spredte forsøg på at skrive



Erik Linds illustrationer glider fint sammen med Albert Thomsens tekst i „Op og ned ad Algade” – her „jensernes” indtog gennem byen efter freds slutningen i 1849 som illustration til historien om den flygtede borgmester.

Holbæk-historie. Mest omfattende er nok Professor J.H. Larsens manuskript „Bidrag til Kundskab om Holbæks Købsted i ældre og nyere Tider” fra 1847, der i dag findes på Nationalmuseet, samt Premierløjtnant Otto Smiths „Holbæk By” i serien „Danske Byer og deres Mænd” og „En dansk købstadshavn fra middelalder til nutid. Holbæk skibsbro – Holbæk havn”. J.H. Larsen blev aldrig udgivet og Otto Smiths bøger er emne- og tidsmæssigt begrænsede afhandlinger.

At Albert Thomsens købstadshistorie også blev værdsat af samtidens faghistorikere vidner denne anmeldelse om: „...*Albert Thomsen er gaaet til Værket med et ydmygt Sind; for ham har det været Hovedmaalet at samle og samarbejde det store, spredte Stof til en ærlig, paalidelig og læseværdig Skildring af den By, hvis Fortid han har levet sig ind i mere end nogen anden. Klart og med vaagen kritisk Sans har han gennemført sin Redegørelse fra Byens første Oprindelse,....og han forfølger trofast sit Emne helt op imod vore Dage.... Som den erfarne Museumsmand han er, har han paa en overordentlig virksom Maade*

levendegjort de rige Samlinger han paa Holbæk Museum har i sin Varetægt...Her han han i Sandhed vist...hvad det kan bruges til. Det giver Skildringen en varm, intim Tone og tilfører Bogen et ypperligt Illustrationsstof ...nøje sammengroet med Teksten ... Bogen, der ikke blot har Bud til alle i Holbæk By, men sikkert flittigt vil blive raadspurgt af Fagmænd. Holbæk Byraad...har god Grund til at føle sig tilfreds; thi det Arbejde...indtager en fremskudt Plads blandt de mange Købstadsmonografier, som er fremkommet herhjemme i de senere Aar.”

Denne uforbeholdne ros, givet i årbogen „Fra Holbæk Amt”, 1943 af Hugo Matthiessen, museumsinspektør ved Nationalmuseet, (og en institution i sig selv) og én af tidens „grand old men” i dansk museumsvesen er ikke til at tage fejl af: Albert Thomsen har bestået med ug⁺!

Nu sætter man sig imidlertid ikke bare ned og skriver en købstadshistorie i løbet af otte år (byrådet havde allerede i 1934 forespurgt om Albert Thomsen ville skrive en byhistorie). Forud for købstadshistorien

havde han et længere forfatter-skab bag sig og i al den tid Albert Thomsen havde boet i Holbæk – han flyttede hertil i 1918 – havde han skrevet lokalhistoriske kronikker til Holbæk Amtstidende. Og netop aviskronikkerne var et andet bevidst led i hans bestræbelser på at få lokalhistorien ud til så mange læsere som muligt.

Albert Thomsen var født i Kolding, og allerede i sin barndom og ungdom indsamlede han lokalhistorisk stof. I seminarietiden på Jelling Statsseminarium skrev han flittigt til seminariebladet, og efter endt læreruddannelse fik han ansættelse i Avnslev nær Nyborg. Her tog skriveriet for alvor fart og i de syv år han tilbragte i Avnslev blev det til 39 aviskronikker og to årbogsartikler om Avnslev og Bovense sogne og han fortsatte i de første år af sin Holbæktid med at skrive ud fra det materiale han havde samlet ind om de to sogne. I alt endte han med at skrive 91 aviskronikker fortrinsvis til Fyns Venstreblad og 15 årbogsartikler til årsskriftet „Svendborg Amt”.

Samtidig havde han dog også påbegyndt indsamlingen af stof om Holbæk, og allerede i 1919

kunne han levere de første 10 kronikker om lokalhistoriske emner til Holbæk Amtstidende. I 1920 falder kronikkernes antal dog til 4 – her forkæler han fynboerne med deres sidste 20 aviskronikker – og i de følgende år frem til 1926 er hans produktion begrænset til 2 aviskronikker og 5 årbogsartikler; de sidste i øvrigt til „Svendborg Amt”.

Fra 1926 til 1933 er han uhyre flittig. 19 årbogsartikler, hvoraf de 13 til Historisk Samfund for Holbæk Amts årbog „Fra Holbæk Amt” og 17 kronikker til Holbæk Amtstidende. I de følgende år optager udarbejdelsen af „Holbæk Købstads Historie” tydeligvis hans tid, for da er produktionen af aviskronikker (5 stk.) og årbogsartikler (7 stk.) ret beskedne. Imidlertid påbegynder han dog samtidig en ny form for skribentvirksomhed: han udarbejder artikler til „Dansk Biografisk Leksikon” og det bliver i perioden 1934 - 1946 til ca. 1 artikel om året med undtagelse af 1940 hvor han udarbejder hele 4. Fra 1943 til sin død er han igen stærkt skrivende og i denne periode indleverer han 21 aviskronikker og bidrag til

„Jul i Holbæk” og 34 artikler til museets årsskrift og Historisk Samfunds årbog „Fra Holbæk Amt”, hvis redaktør han var fra 1922 til sin død i 1952.

Bredden i Albert Thomsens forfatterskab er altså stor. Det siger næsten sig selv, at den der har skrevet en alt omfavnende byhistorie dækkende fra oldtiden og op til 1936, må have en omfattende viden om sin by. Det vil derfor gå for vidt at nævne alle emnerne for de artikler og kronikker vi har fra Albert Thomsens hånd. I hans publicerede kronikker og artikler er det hovedsageligt den periode, der i fagsprog kaldes „nyere tid”, altså tiden fra ca. 1660 og frem, han beskæftiger sig med, og det er fra denne periode der er de bedste skriftlige kilder. Og han øser flittigt af dem. Det er også karakteristisk, at han overalt i kilderne finder ind til menneskene bag historierne og knytter sine beretninger til dem. Flere steder nævner han desuden, at han har sine oplysninger fra samtaler med ældre holbækkere, og det stof, han har herfra, er i høj grad med til at gøre hans historier vedkommende og populære blandt byens borgere.

Som nævnt ovenfor har også de samtidige, professionelle bemærket Albert Thomsens virksomhed som lokalhistoriker. Ud over Hugo Matthiessen har Gunnar Olsen, på det tidspunkt en af vores fremmeste byhistorikere, i 1943 anmeldt „Holbæk Købstads Historie” i tidsskriftet Fortid & Nutid: *„...Arbejdet bliver ikke mindre imponerende, naar man betænker, at der saa godt som ikke fandtes Forarbejder at bygge paa, idet Holbæks Historie tidligere har været stærkt forsømt; alting har maattet gøres fra Bunden. Forfatteren har selv maattet gennemgaa de Bjerge af Arkivalier, Byens Institutioner har efterladt sig...Formaalet har været at skildre Byens Udviklings-historie, dens Styrelse, Institutioner og Borgernes Erhvervsvilkår, og denne Linje er klart fulgt gennem hele Bogen..... I den seneste Tid er der rettet en temmelig haard Kritik mod de lokalhistoriske Arbejder..... Denne Kritik kan ikke med føje rettes mod Holbæk Købstads Historie.... Bogen oplives i høj Grad ved Smaatræk fra Dagliglivet hentet fra Tingbøger og Raadstueprotokoller. Adskillige af de anførte Eksempler er rene Perler,*

som kaster særdeles oplysende Glimt over Datidens Menneskers impulsive Handlemaade.... man er A.Thomsen taknemmelig for, er, at han fører Skildringen saa langt op som til 1936..... og Holbæk i vort Aarhundrede har allerede sin Værdi nu og den vil have det i Fremtiden som Kilde til vor Tids Historie..... Der er... god Grund til at ønske Hol-

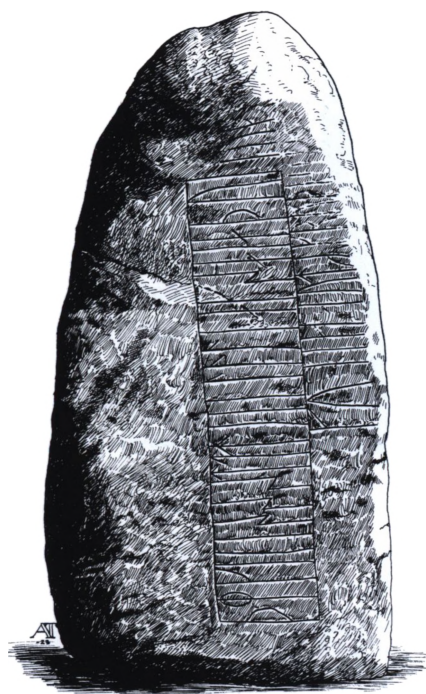
bæk til Lykke med den Historie den har faaet skrevet, faa Byer har den bedre.”

Var der nogen, som kunne gøre historien nærværende, ja nærværende som en farvefilm var det Albert Thomsen.

Der vil derfor være anledning til at erindre hans indledning til det afsluttende afsnit i Holbæk Købstads Historie, når

man lægger en kronik, en artikel eller Albert Thomsens købstadshistorie fra sig efter endt læsning: „*HISTORIEN ER UDE* –. Som en flimrende farvefilm, som et uendelig langt, broget historisk Optog er en lille sjællandsk Fjordbys Historie draget os forbi...”

Peter Blumensaadt



Runeskræen i Gørlev, tegnet til en Afhandling af Prof. Brøndum Nielsen.

Selv om Albert Thomsen mest skrev om nyere tid i sine kronikker og artikler, interesserede han sig også varmt for perioderne før. Her har han udnyttet sit tegnetalent og afbildet runestenen i Gørlev til en afhandling af prof. Brøndum Nielsen.

ALBERT THOMSEN OG HANS SKOLEBØRN



Foto: Svend Erik Thomsen, 1940.

I eftersommeren 1918 kom Albert Thomsen som lærer til Holbæk, og i 1920 blev han fast ansat som kommunelærer. Det meste af sit arbejde havde han på Vestre Skole, og her blev han med tiden udnævnt til overlærer.

I sin selvbiografi skriver Albert Thomsen, at han havde sit livs bedste øjeblikke når han sad og fortalte historie eller bibelhistorie for en klasse børn. Det svarer til hvad der er sagt om ham, at han var landsbylærer på købstadsgrund, og at

han skabte et tillids- og venskabsforhold til sine elever der rakte udover skoleårene.

I det meste af sin tid her i byen boede Albert Thomsen i en lejlighed i Bjelkes Hus, en ejendom der ligger lige overfor museet. I de sidste år boede hans søster, Esther Thomsen, hos ham. I en mindeartikel i Holbæk Amts Tidende nogle måneder efter hans død fortæller hun om hans forhold til sine skolebørn. Som vel alle i byen ved holdt han meget af sin skole og af børnene, og børnene holdt af ham, skriver hun. Det er fra denne artikel jeg har plukket nogle uddrag.

De børn som Albert Thomsen var klasselærer for kom ofte i hjemmet, mange kom alene for at betro ham glæder eller sørger og for at spørge ham til råds, og som regel kom hele klassen på besøg en gang om året. Fra et sådant besøg fortæller Esther Thomsen, at efter at der var blevet sludret og snakket, drukket chokolade og spist kager, fortalte hendes bror bør-

nene historie. De satte sig på stole og på gulvet i en rundkreds omkring ham, og ud fra sin fantasi fortalte han om motivet på et maleri i stuen, det var meget spændende, og børnene lyttede henrykte til ham.

Som et andet træk husker hun at det på hans fødselsdag ringede på døren, og da de lukkede op stod der en lille pige med en buket roser, hun ville ønske sin lærer til lykke inden skoletid. En anden gang da det

ringede på døren var det en høj, lys dreng på 16-17 år med en buket forårsblomster. „Fra Adi og mig”, sagde han. Han havde tidligere gået i skole hos Albert Thomsen, nu var det hans lille-søster Adi der gik i hans klasse.

Et andet bevis på børnenes kærlighed og tillid nævner hun. To piger havde skrevet hver deres digt til ham da de skulle forlade hans klasse for at komme i mellemskolen. Digtene lyder således:

Her er det børnene selv der taler om – min broder og hans skolebørn, slutter Esther Thomsen.

Albert Thomsen skrev og tegnede i børnenes poesibøger, et eksempel ses på næste side. Tegningen på side 30 er af Erik Kargaard. Han har også skrevet mindedigtet, det blev i sin tid bragt i Holbæk Amts Venstreblad.

Helge Larsen

Kære Hr. Thomsen!

*I regn og blæst, i solskin og i stille vejr,
i vintersjap og i den lysegrønne forårstid
om efteråret med trillende blade fra gulnede træer,
vi startede med Dem et farligt kapløb,
kommer vi for sent, åh gid!*

*Vi gik gerne om dagen en halv mil
for at se Deres venlige smil,
men nu må vi bort fra Deres skole,
vi husker Dem, derpå kan De stole!*

Ulla

Til et jubilæum skrev en dreng følgende lykønskning:

Kære thomsen

*Tillykke med din Jubilæum, og har du
det godt, og har du fået mange
Blomster til din Jubilæum, og nu har
jeg fået rulleskøjter af en dreng for 5
kroner.*

Hilsen fra Poul

*Tak for vel de tusinde dage
vi til Deres skole gik.
tak for fire tusinde timer
vi af Deres lærdom fik.*

Vibeke

POESI



A.T.
-35

Nær Fabrikkene fløjer, og Kjøkken slaa
i susende Tråd vi i Gade gåer.
Her kommer en Lærer med Udsat og Stok,
hvore han nu kommer tidligt nok!

En elev mindes læreren

Albert Thomsen

Den 1. maj var det et år siden vi mistede den store personlighed, overlærer Albert Thomsen, og alligevel er det sådan, at vi stadig føler ham nær; ofte må vi på vor færden igennem byen stå ramt med mindet om ham, men stærkest lever han dog i os selv.

Meget er sagt og skrevet om Albert Thomsen, men så vidt mig bekendt ikke af nogen af hans elever. Skolen var dog et af hans største livsværker – skolen, som han betød så meget for og virkelig holdt af. Her er det at jeg som gammel elev af ham, vil tillade mig at forsøge at give interesserede bare et lille kik ind i den skole, som var specielt Alb. Thomsens, og de følelser, vi børn nærrede for ham; dengang forstod vi det kun intuitivt. Idet jer er overbevist om, at samtlige hans elever vil gøre min ord til deres, vil jeg sige:

*Disse fattige ord skal være d i t monument –
mejslet i mit hjerte og sind –
helt alene af dig selv.*

*Se dig ved morgensang,
hvor du stod – rolig og rank
udstrålende tillid og tro,
høre din elskede røst
forenet med stemmer
som troligt fulgte dig.*

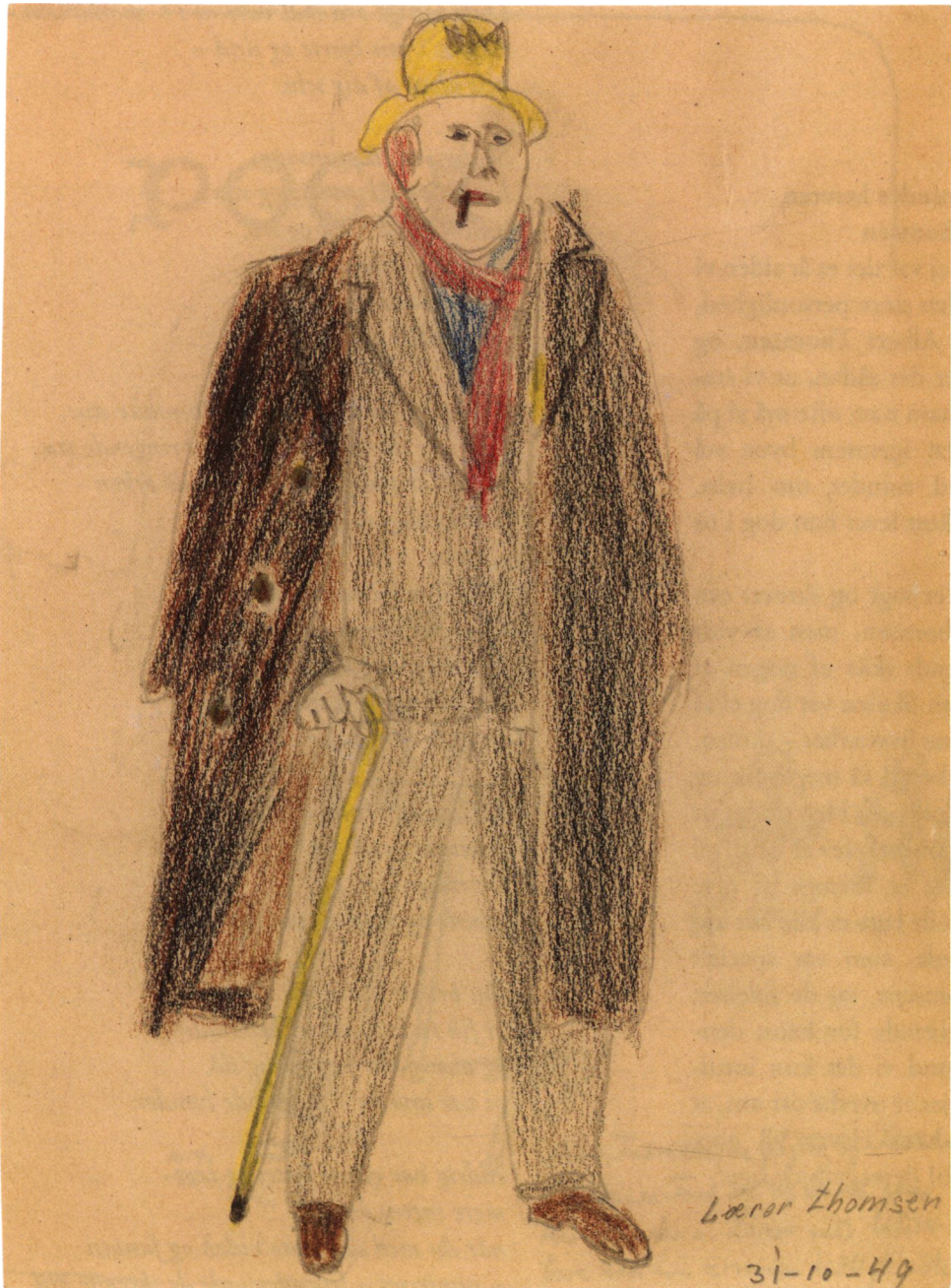
*Timer vi leved var i din håb-malte stue,
her hvor du var som et frugtbringende træ
midt i den øvrige pligterpende ørken –
som kaldtes skole.*

*Uerstattelige var dine timer –
Også for de splittede sjæle,
som du særlig tog dig af.
Balsam var din stilfærdige tale –
lægende din indre ro.*

*Synlige og usynlige bånd
knyttede os til dig,
fortrolige kom vi,
groede og skød op ved din side.*

*Du brugte aldrig en kliche,
vi fik en individuel behandling –
og aldrig har jeg set dig slå,
vi var som ler i dine gode hænder.*

*Aldrig har elever lyttet og lært
mere intens end vi,
når du med din store viden og fantasi
– inspireret – levendegjorde de skrevne ord.*



For du var instruktør, aktør og regissør
i de autentiske spil,
som du opførte for os.

Tænk, at du i 1937 førte os ind i en verden,
som vi knap anede havde været –
glimt af episoder – liv og færd
som skete for år tilbage, blev lyslevende.

Utallige var dine gendigtninger
store fortæller!
to tusinde års begivenheder oprulledes for vore øjne –
genopstod i en skole i Holbæk –

Jesu liv
Roms legioner
bronzealderfolket
vikingerne
bisper og konger
kæmpende hære
bønder, borgere.

Dette var kun muligt for dig
at give så store gaver
ikke bare af pligt,
men fordi du elskede at give.

Dette var i sandhed det levende ord;
for hver time, vi havde,
længtes vi kun efter endnu fler.

Frem over så du, typisk var det for dig
allerede for 20 somre siden,
fulgte vi dig over markerne for at tegne.

Dette skal du vide:
Stolte var vi,
når vi kunne sige til andre
„Dette er m i n lærer, hr. Thomsen”.

Du var samler af mange ting;
den største og dyreste, du ejede,
er vore levende hjerter,
vi gav det gerne,
og du levede i os –
jeg tror du havde plads til os alle.

Du var en dansk mr. Chips,
men vidste vejen selv –
du havde kendt den meget længe.

Senere slap vi dig aldrig helt,
nogle fandt mere læ,
dem som trængte mest,
eller dem du gerne fulgte.

Et besøg i dit hjem,
et brev fra din hånd,
lyste op på en mørk dag,

Trods din kostbare tid,
gav du os altid et venligt ord,
en hilsen med din kendte stok –
som mellem gode kammerater.

Trygge måtte vore forældre være!
Lykelige ville vi være –
kunne vi sende vore børn engang
hen i din flag – og blomsterbehængte skole.

Erik Kargaard

ALBERT THOMSEN SOM MENNESKE

Mine forældre havde have i Holbæk lige over for arresten. Der var de ofte, og jeg havde stor glæde af, at den daværende apoteker smed pærer og blomster over hegnet. Det var i forbindelse med den have, hvor Albert Thomsen nu ligger begravet.

En dag, da jeg var i haven med mine forældre, kom Albert Thomsen hen til mig og sagde: „Kom, min dreng, nu skal vi to på museum”. Jeg var 4-5 år og anede ikke på det tidspunkt, hvad et museum var. Han tog mig i hånden, og så viste han mig 3 ting og fortalte en masse spændende om dem med stor fortælleglæde. „Så har vi været på museum for i dag, og så kan du komme igen, når du har lyst”, – og siden kom jeg ofte igen. Dette eksempel viser Albert Thomsen som den store pædagog, han var.

Det var også typisk for ham, at han valgte at være lærer for de „svage” elever, dem der havde det svært i forhold til de gymnasieegnede.

Gennem årene traf jeg ham ofte, fordi mor havde lejlighed lige over hans. Når jeg besøgte ham, viste han mig nogle gange en stak stilebøger, hvor han havde opfordret børnene til at skrive løs, gerne med tegninger og gerne hele røverhistorier. Så lagde jeg jo mærke til, hvordan han havde rettet dem: I modsætning til alle andre dansk-lærere, der understreger de forkert stavede ord med røde streger, så havde han understreget alle de svære ord, der var rigtigt stavet med grønt. Så blev eleverne kaldt op til tavlen en efter en for at skrive de ord, som var vanskelige, så alle kammeraterne kunne se, hvor rigtigt det var stavet. Kan man forlange fornemmere pædagogik, og man skal vel at mærke tænke på, at det foregik længe før den moderne undervisningsform blev indført.

I 1943 blev jeg af kunstforeningens bestyrelse indbudt til at deltage i en utraditionel udstilling på museet sammen med den 43-årige Charlottenborg-

maler Christian Tom-Petersen. Han udstillede naturalistiske malerier og akvareller, jeg med mine 20 år udstillede abstrakte tegninger. Udstillingen blev godt besøgt, interessen var stor, diskussionen om det gammelkendte og det nye var heftig, men det havde måske også været bestyrelsens hensigt. Det var første gang jeg udstillede, det lod sig gøre, fordi Albert Thomsen stillede museets billedsal til rådighed og helhjertet gik ind for udstillingen.

Ud over at vække min interesse for museer har Albert Thomsen haft stor betydning for min løbebane som kunstner. Han var åben over for alle kunstarter, ikke blot maleri – men også musik, og han gjorde en masse for at vække Holbæk-borgernes interesse for kunst og kultur

Lige efter krigen var han bl.a. med til at arrangere en stor udstilling af Heerups malerier på museet og sørgede for, at der i den forbindelse blev afholdt en stor kulturaften på Hotel Post-

gaarden. Her blev der først spillet let klassisk musik (med Børge Roger-Henrichsen på piano og Poul Olsen på violin). Efter dette var der oplæsning af moderne lyrik, hvor Lis Thorbjørnsen, Iljitsch Johansen, jeg selv og Tove Jespersen (som jeg senere blev gift med) læste højt af egne værker. Og så proklamerede Albert Thomsen med stor glæde, at nu kom der rigtig jazz, det elskede han. Det var med Roger, Poul Olsen, Hemming Hartmann (på bas) og guitaristerne Grauengaard og Helge Jacobsen.

Jeg vil gerne i denne forbindelse fortælle om en middag, jeg aldrig glemmer: Vi var alle (kunstnere og arrangører) inviteret ud til spisning hos Aage E. Jensen, der på daværende tidspunkt var formand for kunstforeningen, hvor Albert Thomsen var næstformand. Aage E. Jensen boede på Kalundborgvej, og da vi ankom, opdagede Heerup, at han havde en masse rød maling på hænderne: Han havde lige rettet noget på et billede. Han vaskede hænder ude på toilettet, og da jeg senere kom der ud, så jeg, at hele håndklædet var oversået med røde håndaftryk. Han havde

simpelthen brugt det som dekorationsbaggrund. Det så fantastisk flot ud, men jeg gadvide, om Aage E. Jensens kone forstod at værdsætte det.

Middagen bestod af alle de ting, man havde savnet under krigen, og som Aage E. Jensen havde skaffet hjem fra Sverige. Og ind imellem de fine retter gik de cigaretter rundt, rigtige cigaretter. Heerup tog en cigaret, hver gang bakken gik forbi, og så satte han den bag øret til senere brug. Da Aage E. Jensen på et tidspunkt sagde, at nu måtte han endelig spise, så han blev mæt, svarede Heerup, at han for en sikkerheds skyld havde taget madpakke med, og så lagde han en kæmpemadpakke i avispapir op på den kridhvide kniplingsdug. Senere fik vi kaffe, vel at mærke rigtig kaffe, i fine guldkantede mokkakopper, serveret af en stuepige med hvidt forklæde og kappe på håret. Så udbrød Heerup: „De er så små, jeg tager tre med det samme”. Jeg tror, at både Aage E. Jensen og Albert Thomsen har husket denne middag i lang tid.

Albert Thomsen var et dejligt menneske. Jeg tænker tit på de timer, jeg tilbragte i hans lej-

lighed i Bjelkes Hus, hvor han boede sammen med sin søster Esther. Vi diskuterede alt mellem himmel og jord, og jeg fandt det derfor helt naturligt efter hans død at foreslå at lave et relief til minde om hans betydning for Holbæks kulturliv. Det blev opstillet ved Skt. Nikolai kirke på en plads, som fik navnet Albert Thomsens Plads, så både nulevende og kommende Holbækborgere ikke glemmer hans navn.

Erik Reiff

Albert Thomsens Plads

I 1977 var det 25 år siden Albert Thomsen døde. Erik Reiff ønskede at hædre den mand, der havde givet ham de største kunstneriske inspirationer. Han ville mindes ham ved at skabe et relief. I tiden forinden havde Holbæk Kommune anlagt en plads nær ved museet, overfor Sankt Nikolai Kirke. Holbæk Museum foreslog at give den navnet „Albert Thomsens Plads”, det blev vedtaget. Her skulle relieffet anbringes.

Erik Reiffs vægre relief er udført i stentøj, det består af 200 enkeltdele og måler 2 x 2,5 meter. Det har ingen titel, men

viser „noget, der gror”. Det er sat ind i en til formålet opført rødstensmur og er tillige forsynet med navnet Albert Thomsen.

Afsløringen blev foretaget den 1. maj 1977 – på 25 års dagen for Albert Thomsens død – af hans søster, Esther Thomsen. Erik Reiff skænkede reliefet til „Albert Thomsens Mindefond”. Fonden virker i tilknytning til Holbæk Museum.

Red.



BREV TIL MIN ONKEL

April 2002

Kære onkel Albert!

Det er nu mange år siden, du tog fra os på din sidste rejse.

I min stue hænger et maleri med et hedelandskab, som ligner min egn her i Vestjylland. I den fjerne horisont lysner det og åbner for et syn af en vildt forrevet himmel, hvor de mørke skyer truer. Dog alleryderst ude klarer det op, og man ser ind i en slags forjættet egn med lysegrønne marker og enkelte gårde i landskabet. Jeg ved, at du i din sidste tid lå og så på dette billede, og jeg aner, hvad du har tænkt.

På bordet foran mig ligger en smuk guldarmring. Inden i den står indgraveret – „Minde om onkel Albert 4-10-1953”. Denne armring fik jeg af mine forældre til min konfirmation, og når jeg har båret den, er mindet om dig igen blevet levende, og jeg mærker stadig den store sorg det var at miste dig dengang foråret var kommet, og det var 1. maj i 1952.

Min far fotograferede dig engang siddende ved dit kateder i skolen med nogle børn omkring dig. Foran dig står en lille buket af de tidligste forårsblomster, og ud af billedet lyser en helt egen stemning, som udstråler det menneskeligt varme felt, der opstod mellem dig og dine elever. Ofte har jeg tænkt over, hvad der var så specielt ved din person.

Fra mit barndomshjem i Kolding mindes jeg den enorme forventning, der lå i luften, når du skulle komme på besøg fra det fjerne Holbæk. Fastre havde vi så rigeligt af, men en onkel – og så lige dig! Nu kom nemlig dage med dukketeater og mange gode historier, hvor man fik lov at sidde på dit knæ, hvis da ikke ens lillesøster fik en førsteplacering.

Dukketeateret havde du naturligtvis selv tegnet og sat sammen, og skuespillerne var helt anderledes af udseende end dem, man kunne købe hos legetøjsdamen nede i byen – ja det

var på een eller anden måde meget sjovere altsammen.

Da jeg blev omkring otte år, blev jeg inviteret på ferie hos dig og faster Esther i Bjælkeshus. Jeg rejste trygt sammen med faster Gudrun på den lange, farefulde færd med DSBs prustende lokomotiv foran toget og ankom med den særlige smag i munden af kulstøv, man fik af at rejse med tog. Jeg har aldrig glemt opholdet på færgen, hvor mågerne altid skulle fodres med gammelt brød hjemmefra.

Der stod du så på banegården i din grå frakke med stokken, den bløde hat og det rare smil. Du havde en lille værdig runding på maven og udstrålede med det samme det der uforklarlige – nok en egen ro, ja en sjælden hvilen i dig selv, noget man ikke møder hos mange mennesker.

At gå med dig i Holbæk var mærkeligt. Det var, som om alle kendte dig og hilste så venligt på dig. Ja flere skulle også have



Onkel Alberts stue.

opklaret, hvem den lille rød-hårede pige var.

Tænk engang bar jeg for dig en stenalderrøkse, som var blevet skaffet hos en håndværker, du kendte. Hverken før eller siden har jeg følt mig så stolt!

At komme med dig på museet var fantastisk. Tænk at komme med ind bag den lukkede dør på dit „Contoir” og se, hvad du skjulte der af besynderlige ting og sager – altsammen noget, som opmærksomme mennesker mente hørte hjemme på museet. Det var en oplevelse at sidde med et gammelt ormædt pibebræt på bordet og

lære af dig, hvordan det skulle måles omhyggeligt op ved hjælp af en lineal og beskrives indgående på et dertil indrettet stykke papir. Tænk hvor det lyder kedeligt, men du lagde din sjæl i den mindste detalje i tingene, og det smittede.

Ude i museets gård har jeg gået sammen med dig langs plankeværket over mod gadens andre gamle ejendomme og hørt dig udmale, hvor godt det hele skulle blive engang, når der blev åbnet ind til nabogrundene, og husene blev inddraget til museet. Du skal vide, at alt dette er gået i opfyldelse, og at

jeg blev helt rørt, da jeg første gang så den åbne, smukke museumsgård med udsigten til de sjældne gamle byhuse.

Tænk så nær du er mig lige nu. Faktisk kan jeg høre din dybe, rare stemme, se dit lune smil og høre din beherskede latter. Kan du huske, da du digtede og fortalte en meget lang historie om den fabrik, hvor de levede af at producere gyngestole og hestehalehuller.

En anden historie gik ud på, hvad nummer to indtaget frikadelle underholdt den først ankomne i mavesækken med. Den historie blev meget vidtløftig; du satte i hvert fald gang i tanker om, hvad der egentlig kan foregå dernede i mavesækken, og hvilke interessante samtaler, der kan føres der.

Ellers husker jeg, at du altid arbejdede. Myreflottig var du, og når vi havde spist om aftenen, fortrak du ind til dine bøger og skriverier. Det virkede som noget fuldstændig selvfølgeligt, og om morgenen var du meget tidligt oppe og indtog din havregrød, som du selv kogte.

Min lidt svagelige faster Esther, som boede hos dig, nød altid godt af din store omsorg og hjælpsomhed. Alle menne-

sker omkring dig nød godt af din nærhed.

Da du blev syg, gik det vist ikke rigtigt op for mig, hvor syg du var. Din højre hånd kunne du ikke bruge, og nu kom der breve med en mærkelig forvredet skrift, hvor du fortalte, at du måtte øve dig med den venstre hånd.

Det var et stort chok, da du døde, og min far var ulykkelig over, at han ikke nåede at tage afsked med dig – du stod så højt i hans bevidsthed, at han efterhånden altid omtalte dig som „min bror Albert”. I mine unge år lød det besynderligt i

mine øren, men nu begynder jeg at forstå. Alle i familien beundrede dig, og i de gamle breve kan jeg jo se, at du hjalp og gjorde godt, hvis nogen havde det svært – også i økonomisk forstand.

På solbeskinnede feriedage i Holbæk tog vi en kaffekurv med over i din elskede museumshave. Vi kiggede op til fangerens tilgitrede vinduer og hørte lyden af børnenes leg i parken. I haven overvintrede mærkelige gamle gravmæler, som du passede på. Hvor var det rigtigt, at du blev begravet på det sted, der fyldte så mange

år af dit liv, og hvor er det godt af og til at vende tilbage, om sommeren mærke duften fra de gamle træer og mindes dig der.

Mine søstre og jeg fik aldrig sagt tak for alt det, du prægede os med. Mette i Silkeborg er nu amatørarkæolog og leder af „Hugin og Munin-klubben” for børn ved museet der, og jeg forsøger at lave museumsarbejde ved vort lokale „Smedenes Hus” i Lem i Vestjylland. Vi taler ofte om dig.

*Med kærlig hilsen
Gitte*



Albert Thomsen. Udkast til Salmebog for Børn, 1930.

ALBERT THOMSEN OG KUNSTFORENINGEN

I Holbæk er der en kunstforening, den er stiftet i 1933. Da min kone og jeg flyttede til Holbæk i maj 1944 kendte vi ingen i byen, så for at få en bekendtskabskreds benyttede vi os af et kendt middel: vi meldte os ind i nogle af de foreninger der er så mange af i Holbæk. Den første forening jeg meldte mig ind i var Holbæk Kunstforening.

Et af de første arrangementer jeg deltog i var en klubaften der blev afholdt på det daværende hotel „Isefjord”. Det må have været første gang jeg traf Albert Thomsen. Efter kaffen fortalte han om en af sine interesser: indbinding af bøger. Han bandt ikke alene selv sine bøger ind, men han indfarvede også det papir der skulle bruges til bind og forsats. Indfarvningen foregik ved at melklister blev tilsat farvestof, og ved at anvende simple hjælpemidler kunne der fremkomme forskellige mønstre. Albert Thomsen udformede disse mønstre så de kom til at harmonere med bogens indhold.

Senere, det må have været i 1947 eller 1948, blev jeg indvalgt i kunstforeningens bestyrelse og derved kom jeg til nærmere at kende Albert Thomsen. Han havde været med til at stifte foreningen, nu var han næstformand i bestyrelsen, og i det hele taget var han en central person i foreningen, idet han som formand for og leder af Holbæk Museum skaffede husly på museet til de allerfleste af kunstforeningens udstillinger.

I 1948 afholdt kunstforeningen således tre udstillinger i museets billedsal. Først var det maleren Peder Larsen fra kunstnersammenslutningen „Kammeraterne” der udstillede malerier. Senere udstillede fem kunstnere deres værker under titlen „Abstrakt Kunst”. Det var kunst af en helt ny udtryksform, som det også blev gjort opmærksom på i udstillingens katalog. Der var tale om en vandreudstilling, arrangeret af de Sjællandske og Lolland-Falsterske Kunstforeninger. Tre

af de fem udstillere var for øvrigt senere på året med til at oprette en af efterkrigstidens betydeligste kunstnergrupper: COBRA. Det var Ejler Bille, Henry Heerup og Egill Jacobsen. I året 1948 havde det altså været muligt at købe et værk af disse senere så kendte kunstnere på kunstforeningens udstilling på museet, og det endda for et beskedent beløb. En granitskulptur af Heerup kunne således erhverves for 300 kr., og et maleri af samme for 175 kr. Men efter hvad jeg husker, blev ingen af de udstillede kunstværker solgt.

Den sidste af de tre udstillinger, der blev afholdt i 1948, viste værker af „Odsherredmalerne”. Af de 16 udstillere kan nævnes Karl Bovin, Eistrup, Viggo Rørup og Sig. Swane. Jeg kan huske at det var nogle af malerne, der selv forestod ophængningen i museets billedsal. Sidst på eftermiddagen mødtes bestyrelsen med kunstnerne og pressen. Vi blev modtaget af Karl Bovin, han var iført en

gammel politiuniform („lånt” på museet), stående øverst på trappegangen blæste han fanfare på signalhorn.

Trods de meget snævre rammer lykkedes det således for kunstforeningens bestyrelse med dens formand, lektor William Færing, at vise folk i Holbæk et godt udsnit af hvad der på den tid rørte sig i dansk kunst.

At de økonomiske rammer var snævre, kan jeg som foreningens daværende kasserer bekræfte. Medlemstallet var i underkanten af 100, kontingentet var 3 kr. pr. halvår, og foreningen modtog ingen form for støtte udefra. Størstedelen af medlemmerne hørte til blandt byens bedre borgerskab, men det mærkedes ikke på salget fra udstillingerne, det hørte til sjældenhederne, at der blev solgt et billede. Man mødte dog talrigt op til generalforsamlingerne hvor der var bortlodning af kunstgenstande. De var enten indkøbt af foreningen eller skænket til formålet af gavmilde kunstnere blandt medlemmerne, som regel af søstre Karen og Ellen Margrethe Jensen, to kendte malerinder i Holbæk.

I året 1948 besluttede bestyrelsen at prøve noget nyt: at afholde en bredt anlagt udstilling uden censur. Det blev bestemt at udstillingen under titlen „Vi tegner – vi maler” skulle afholdes i dagene 4. og 5. december på hotel „Postgaarden” (der lå hvor nu Sparekassen Vestsjælland ligger). Alle kunne udstille mod at betale et gebyr som blev udregnet efter de udstillede billeders størrelse. Interessen var stor, 62 deltagere udstillede 279 billeder. De fleste udstillere var amatører, men der var også enkelte professionelle. Det blev nødvendigt at leje både teatersalen, palmehaven og den lille sal for at få plads til udstillingen. Den omfattede også kunstbøger, udstillet af byens boghandlere. En gartner havde arrangeret blomsterudstilling, og en radioforhandler sørgede for musik. Der var tombola og en afstemning mellem publikum om hvilket billede der var af den største kunstneriske værdi.

Bestyrelsens medlemmer brugte megen tid til forberedelserne, herunder en lang nat til ophængningen af de mange billeder. De kunne så efterfølgende glæde sig over at udstillingen

blev en succes med omkring 700 betalende gæster. Også økonomisk var resultatet over forventning, indtægterne blev på over 2100 kr. Da alt var betalt var der et overskud på ca. 1400 kr., et beløb der svarede til mere end to års kontingentindtægt.

Udstillingen resulterede også i nye medlemmer til foreningen. Den viste, at interessen for kunst var meget stor i de år. Det var i 1940'erne at Broby-Johansens „Hverdagskunst – Verdenskunst” udkom i mange tusinde eksemplarer, det samme var tilfældet med hans næste bog „Den danske Billedbibel i Kalkmalerier”.

Efter det fine overskud på udstillingen „Vi tegner – vi maler”, fik kunstforeningen et hårdt tiltrængt pusterum. Der var råd til at to udstillinger i 1949 kunne afholdes i lejede lokaler. De var så omfattende, at de slet ikke kunne rummes i museets billedsal. De Sjællandske og Lolland-Falsterske Kunstforeninger havde det år arrangeret en forårsudstilling, som vi i Holbæk viste på hotel „Postgaarden”. I katalogets forord stod der: „Vi har ment, at det sidste års udstilling af

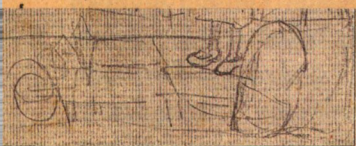
ODSHERREDS
KUNSTNERE

ABSTRAKT KUNST



DE SJÆLLANDSKE OG
LOLLAND-FALSTERSKE
KUNSTFORENINGERS
VANDREUDSTILLING

FORAARET 1948



FORAARSUDSTILLING
1949

Fællesrådet
for
DANSKE
KUNSTFORENINGER
1951-52



DE SJÆLLANDSKE OG LOLLAND
FALSTERSKE KUNSTFORENINGER



FORAARSUDSTILLING
1950

NYE KLANGE I DANSK MALERKUNST
Epoken 1915-1950

VI TEGNER
VI MALER

Udstilling af Billeder uden Censur

arrangeret af

KUNSTFORENINGEN
FOR HOLBÆK OG OMEGN

Hotel Postgården 4.-5. December 1948

Entré 50 Øre

Katalog 25 Øre

KUNSTMALERARTIKLER

FÆLLESRÅDET FOR DANSKE KUNSTFORENINGER
UDENFOR KØBENHAVN



NYE KLANGE I DANSK MALERKUNST
Epoken 1940-1950

abstrakt kunst burde efterfølges af en udstilling, der understregede andre af de mest levkraftige bestræbelser indenfor kunsten i dag". Udstillingen omfattede otte kunstnere, hver med deres særpræg. De bevægede sig fra den umiddelbare naturgenivelse (Flemming Bergsøe) over de mere følsomme naturindtryk (Harald Leth) til det mere eksperimenterende med farver og linier (Dan Sterup-Hansen og Frede Christoffersen).

I september 1949 afholdt kunstforeningen i den daværende badmintonhal en meget stor udstilling af „Odsherred-malerne" værker. Den omfattede 134 malerier, akvareller, tegninger, raderinger og skulpturer. Udstillingen var nær endt i noget der lignede en katastrofe. En af kunstnerne ringede og sagde, at hun ikke havde fået sit udstillede tæppe tilbage. I kataloget var det sat til 1000 kr. og dem ville hun gerne have tilsendt. Vi havde ingen forsikring, bestyrelsen ledte og ledte, men kunne ikke finde det. Til sidst fandt en af os det nede i fyrrummet hvor det lå krøllet sammen i et hjørne. Opsynsmanden forklarede, at han

havde troet det var et gammelt kludetæppe, der havde været brugt til indpakning af et maleri. Han havde taget det for at anvende det til brændsel!

Kunstforeningen svigtede dog ikke museet. Der blev samme år afholdt tre udstillinger i billedsalen. Først blev Sigurd Swane, senere blev Erik Kargaard, en ung lokal maler, indbudt til at udstille, og sidst på året blev der afholdt en medlemsudstilling: Museet afholdt selv en udstilling af franske farvelitografier, og desuden havde malerinden Gudrun Trier Mørch lejet salen til en udstilling. Herom fortæller Dea Trier Mørch i sin roman „Kastaniealleen".

Efter denne redegørelse for hvad der skete i kunstforeningen i årene 1948-1949, vil jeg gå let hen over begivenhederne i de næste par år. Ikke fordi der var færre arrangementer, men det er som om der i 1948-1949 blev lagt en linie for aktiviteterne i den følgende tid.

Samarbejdet mellem de Sjællandske og Lolland-Falster-ske Kunstforeninger havde ført til, at der blev oprettet et „Fællesrådet for Danske Kunstforeninger udenfor Køben-

havn", og Wm. Færing var blevet formand for udstillingsudvalget. Udvalget sammensatte to udstillingsrækker under fællestitlen „Nye klange i dansk malerkunst" Den første udstilling omfattede epoken 1915-1950, den anden 1950-1960, og begge udstillinger cirkulerede mellem de lokale kunstforeninger i de respektive byer. Den kunstneriske kvalitet var meget høj. Epoken 1915-1950 omfattede den etablerede kunst: Harald Giersing, Oluf Høst, J.F. Willumsen m.fl., og kun få af de udstillede billeder var til salg. Epoken 1950-1960 viste hvad de unge kunstnere kunne præstere, navnlig var kredsen omkring COBRA godt repræsenteret, og de fleste af disse malerier var til salg.

I årene 1950 og 1951 var museets billedsal meget benyttet. I alt dette stod Albert Thomsen centralt placeret. Han evnede at varetage såvel museets som kunstforeningens og de enkelte kunstneres interesser. Det kunne han, fordi han helhjertet gik ind for at de kulturelle værdier han fandt i såvel kulturhistorien som i kunsten skulle udbredes til alle.

Helge Larsen

ALBERT THOMSEN

– BYENS MAND

Albert Thomsen var byens mand i ordets allerbedste og bredeste forstand.

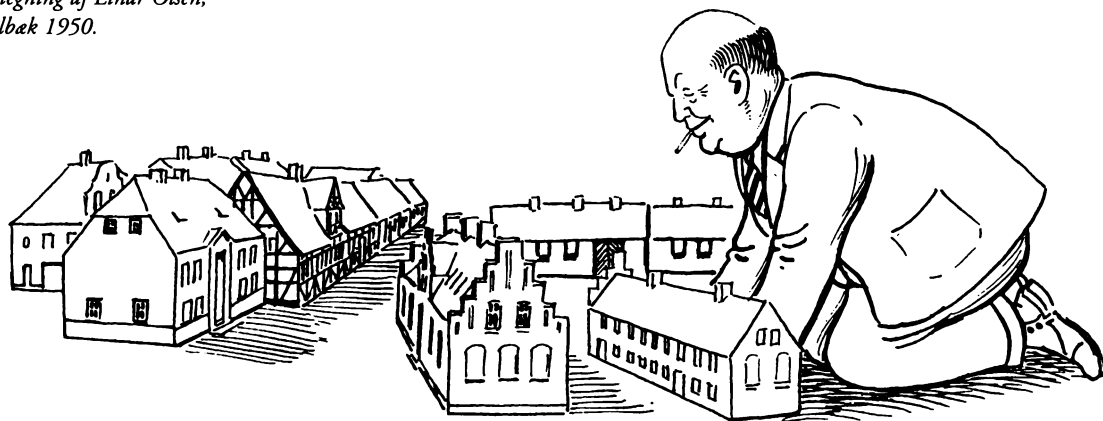
Udover hans store arbejde for museet og udgivelsen af Holbæk Købstads Historie var han en flittig foredragsholder og meget aktiv i en lang række foreninger, der afspejler hans interesser og alsidighed. Han var glad for musik og deltog i Holbæk Musik og Teaterforenings arbejde (som formand 1940-1946), og han var hovedmanden bag en særlig, ganske vist ikke særlig stor forening,

der blev kaldt Holbæk Disco-philklub, hvor medlemmerne mødtes i Thomsens hjem for at høre klassisk musik på en fornem grammofon. Her gik det højtideligt og alvorligt til, når medlemmerne skulle høre grammofonmusik udvalgt blandt samlingen på 360 plader. Der var udarbejdet særlige programmer, og det var meget ilde set, hvis deltagerne talte sammen under „koncerterne“. Grammofonen og pladesamlingen er nu takket være Albert Thomsens efterkommere Bir-

gitte Grün og Jørgen Christensen kommet i museets eje

Albert Thomsen var desuden med i mange andre foreninger. Han var formand for Udvalget af Fritidsklubber i Holbæk, medlem af bibliotekets byggeudvalg og var med til stiftelsen af Kommunalærerforeningen og her var han en tid bestyrelsesmedlem og formand. Desuden var han medlem af bestyrelsen for Kirkeligt Samfund og i Fadderskabsudvalget for Hustrup Sogn (ved Tønder) medvirkede han til en udbygning af

*Satirisk tegning af Einar Olsen,
Jul i Holbæk 1950.*





Teater i museumsgården. Opførelsen af Henrik og Pernille, 1949.

det kulturelle og nationale (danske) arbejde i sognet. Endelig var han ved siden af sin almene lærergerning også tegnelærer på Teknisk Skole i nogle år.

Albert Thomsen var yderst vellidt og satte på sin egen beskedne og venlige måde sit præg på foreningsarbejdet og det kulturelle liv i Holbæk. Det gjaldt også Turistforeningen, hvor han var med i bestyrelsen fra 1930 og var næstformand i over 20 år. På generalforsamlingen i maj 1952, kort efter Albert Thomsens død, udtrykte

formanden for turistforeningen Malchow-Møller følgende mindeord (uddrag):

„Han kunne lige så godt have været formand, men det ønskede han ikke. Det var for resten ligegyldigt, hvilken post han havde, for han skulle nok sætte sit præg på forhandlinger og beslutninger og resultater. Foreningens ansigt har derfor haft ikke så få træk fælles med Albert Thomsen. Særligt har han dog præget vore brochurer, hvis tekster for en stor del er skrevet af og under alle omstændigheder gennemgået af ham. Han var en sikker dommer,

hvor det kom an på smag og kunst, hvad der også er kommet os til gode.”

Også hæftet Jul i Holbæk nød godt af Albert Thomsens engagement. Allerede i det første nummer fra 1933 var Albert Thomsen på banen med en velskrevet og fint illustreret artikel om den gamle præstegård i Kirkestræde. Her fortalte Albert Thomsen om livet i præstegården, der dengang lå ved siden af Mellerupgård i Kirkestræde, og læseren får et spændende indblik i de gamle sognepræsters liv, især om amtsprovst Troels Smith, der var præst i Holbæk fra 1784 til 1821.

Albert Thomsen var i det hele taget en dygtig tegner og flittig skribent i de følgende år i Jul i Holbæk. I 1946 kan man læse om den store brand i Ahlgade julenat 1717, hvor Amtsskrivergården (ved nuværende Nygade) brændte ned, men hvor det heldigvis lykkedes byens borgere at forhindre, at branden bredte sig yderligere. Og i 1950 beskrev Albert Thomsen tiden op mod jul i de gamle købmandsgårde – en blanding af en novelle og en historisk redegørelse for køb-

mandsgårdenes historie i Holbæk. Her flettede han naturligvis oplysninger om museets købmandsgård ind i teksten.

I andre numre af Jul i Holbæk møder man også Holbæk Museum og Albert Thomsen. Skrev han ikke selv, var han og museet dog nærværende på andre måder. I 1935 skrev lektor Viggo Bredsdorff om komedierne i Museumsgården. Alleerede i 1921 var Albert Thomsen medstifter af institutionen „Museets Friluftscene” – der i perioden 1921-1960 opførte 15 forestillinger i museumsgården. Som regel var det stykker af Holberg, og arkitekten Marius Pedersen har berettet, hvordan Albert Thomsen var den faderlige husvært – forklædt som Holberg – men med et venligere væsen. Traditionen med teater i museumsgården genfinder man den dag i dag på museet, hvor Holbæk Dramatiske Klub hvert år optræder i gården.

Som den kendte person Albert Thomsen var, blev han også genstand for vittige vers og venlige karrikaturtegninger. I Jul i Holbæk 1950 var det museets pladmangel og udviklingsmuligheder, der fik et par

muntre ord med på vejen. På vers citeres han for følgende: *„Hjertelig tak for året, der gik. Og for de mange dejlige sager jeg fik. Jeg vil skam også meget gerne ha' dem, men hvor søren skal jeg arme mand gøre af dem”*. Et problem, der sandelig også er aktuelt i 2002!

Også den verdenskendte forfatter Willy Breinholst henviser iøvrigt til sin gamle tegnelærer Albert Thomsen i 1950 i artiklen „Nordvestsjælland's Paris – Holbæk set gennem en humorists briller”.

Ved Rundskuedagen i 1938 fungerede hæfterne som stemmesedler om, hvem der var byens populæreste mand. En sikker vinder blev Albert Thomsen med 409 stemmer, mens direktør Aage E. Jensen fik 246 stemmer på andenpladsen, og byens borgmester Alfred Hansen måtte nøjes med en 3. plads med 242 – hvilket må siges at være godt klaret af en borgmester, som dagspressen skrev nøgternt konstaterende.

Både set fra Holbæk, men også set udefra var det klart, at Albert Thomsen var en kulturpersonlighed i Holbæk. Afslutningsvis lader vi to, der kendte Albert Thomsen godt, få ordet

– både en nær medarbejder og en kollega uden for byen.

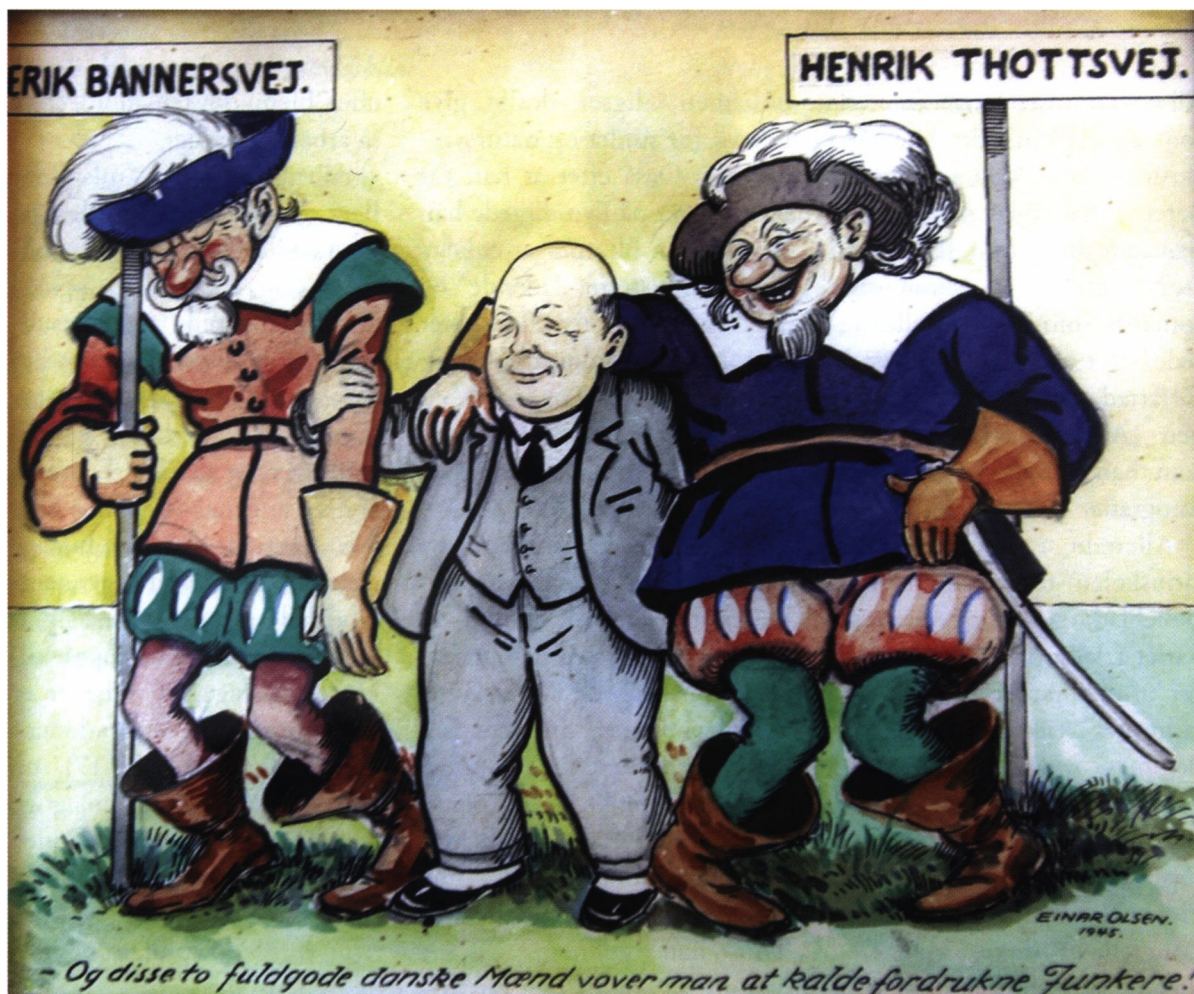
Cand. psyk. Ernst Hansen, Albert Thomsens medarbejder, og nu æresmedlem af Museumsforeningen, skrev i årsberetningen 1951-52, at Albert Thomsens sjældne tilpasningevne gjorde, at han hurtigt følte sig *„som indfødt Holbækker og stod jo efterhaanden ogsaa i Offentlighedens Bevidsthed som Holbækborger Nr. 1”*.

Roskilde-historikeren Arthur Fang har også meget præcist beskrevet Albert Thomsens forhold til byen Holbæk i nekrologgen i tidsskriftet Fortid og Nutid (1952,4).

„Sjældent har der været en så fuldkommen harmoni mellem personlighed, gerning og miljø som mellem Albert Thomsen og hans by. Det var noget mere end en spøg, når han ved en folkelig festlighed blev kåret som Holbæks populæreste mand. Han var provinsianer – i god forstand, et samlende udtryk for alt det bedste i sin by”.

Med andre ord: Benævnelsen „Byens Mand” er rammende for Albert Thomsens virke i Holbæk.

Lene Floris



Albert Thomsen var også med til at navngive veje i Holbæk, når nye kvarterer blev bebygget. Det gjaldt fx Valdemar Sejrsvej, Ejler Urnesvej og de øvrige veje i kvarteret, der alle fik navne efter historiske personer med tilknytning til Holbæk.

Foto: Per Jensen.

ALBERT THOMSEN SOM DIGTER OG TEGNER

Albert Thomsen havde en medfødt evne til at udtrykke sig i skrift og streg. I sin selvbiografi beretter han med selvironi, at han som dreng følte sig som en stor digter, han skrev små romaner som han selv illustrerede, og i en alder af 16-17 år forfattede han en tyk håndskreven „Arkitekturens Historie” som han forsynede med egne fotografier og tegninger.

Allerede i realklassen på latinskolen redigerede han et skoleblad, og som elev på seminariet i Jelling blev han redaktør af seminariets blad „Gjallarhornet”, til det skrev han en del mest spøgefulde bidrag. I disse år skrev han mange digte, ligesom han oversatte og foretog gendigtninger af bl. a. Heinrich Heines og Henry Longfellow's digte. Mange af digtene skrev han ind i et stيلهæfte, og nogle af dem blev trykt i „Gjallarhornet”. Digtene røber en følsom side hos Albert Thomsen, og de er påvirket af den gældende retning indenfor digtekunsten på den tid, sym-

bolismen, digtet skulle give udtryk for sindet og natursymbolesne. Også efter at han var blevet lærer på Fyn digtede han lidt, og han fik optaget enkelte digte i „Illustreret Tidende” og „Hver 8. Dag”, men ellers hører digtningen ungdomstiden til. Digtene „Pause” og „Sne”, som bringes her, er begge fra seminarietiden, „Sne” har været trykt i „Gjallarhornet”.

Gennem hele livet var Albert Thomsen en flittig tegner, hans medfødte evner til tegning var blevet udbygget ved den undervisning han havde fået i skolen og på seminariet, og mens han var lærer på Fyn anvendte han tre sommerferier til i København at erhverve sig Statens Tegnælærerruddannelse. Sine motiver fandt han de steder hvor han gennem tiderne opholdt sig, og da han var flyttet til Holbæk hentede han mange af dem fra museumsgården eller fra Holbæks omegn. På sine rejser rundt i landet og i Sverige og Norge havde han skitseblokken med,

efter hjemkomsten gjorde han så arbejdet færdigt.

Albert Thomsen udstillede flere gange sine arbejder på særudstillinger i museets billedsal, og han deltog også i kunstforeningens medlemsudstillinger. Holbæk Museum har som gave modtaget en stor samling af hans skitser, penne-tegninger og akvareller. Nogle af disse er gengivet i denne bog. Han mestrede både den hurtige raskitse og den stærkt gennemarbejdede tegning, afhængig af hvad den skulle bruges til. Hans tegninger af oldsager er blevet brugt som illustrationer i afhandlinger (se side 17), og den meget fine og nøjagtige tegning af runestenen i Gørlev blev tegnet til en afhandling i Historisk Årbog fra Holbæk Amt 1923 af professor Johs. Brøndum-Nielsen (se side 25).

Helge Larsen

S N E

*Hvide roser! Himlens bløde, hvide
blomstertæppe over alle tage!
Tyst de daler, snefnug, – uskyldsblide
rosers regn de mørke vinterdage.*

*Hvide snefnug! Alting vil i dække,
– hele verden under eders stilhed!
Hvide snefnug! Aldrig kan i lægge
eders blomsterflor om sindets vildhed!*

*Snefnug! blomsterbud fra vinterlande!
Solen truer bag de tunge skyer,
snefnug! snart med tøbruds stride vande
eders hvide renheds roser flyer!*

*Hvide roser, synk i sagte dryssen
dæmpet nynnende mod jordens kulde!
Syng i søvn med vuggesangens dyssen
livet hen i drøm om vår af mulde!*

13.11.1909



P A U S E

*Der er stille i min stue.
Det er silde, over midnat.
Nylig hørte jeg fra tårnet
klokkens dybe, bløde slag.*

*Og mit vindu har jeg åbnet;
ud i mørket mine øjne
stirrer under tunge låge.
De har læst den hele dag.*

*Ud i mørkets bløde skygger
ud hvor natten under varme,
våde vinger alting skjuler
i sin kappes tunge fold.*

*Jo, det regner! Mange glade,
viltre dråbers salt i sandet,
og adstadigt, plumpt, besindigt,
svangre dryp fra tjørnens blad.*

*Den har fyldte røde blomster
med den søde rus til randen
ryster tyst de våde kroner
med den hede, stærke duft.*

*Ellers er det ganske stille
og så mørkt på alle veje.
Ingen stjerner, ingen måne
under nattens sorte sky'r.*

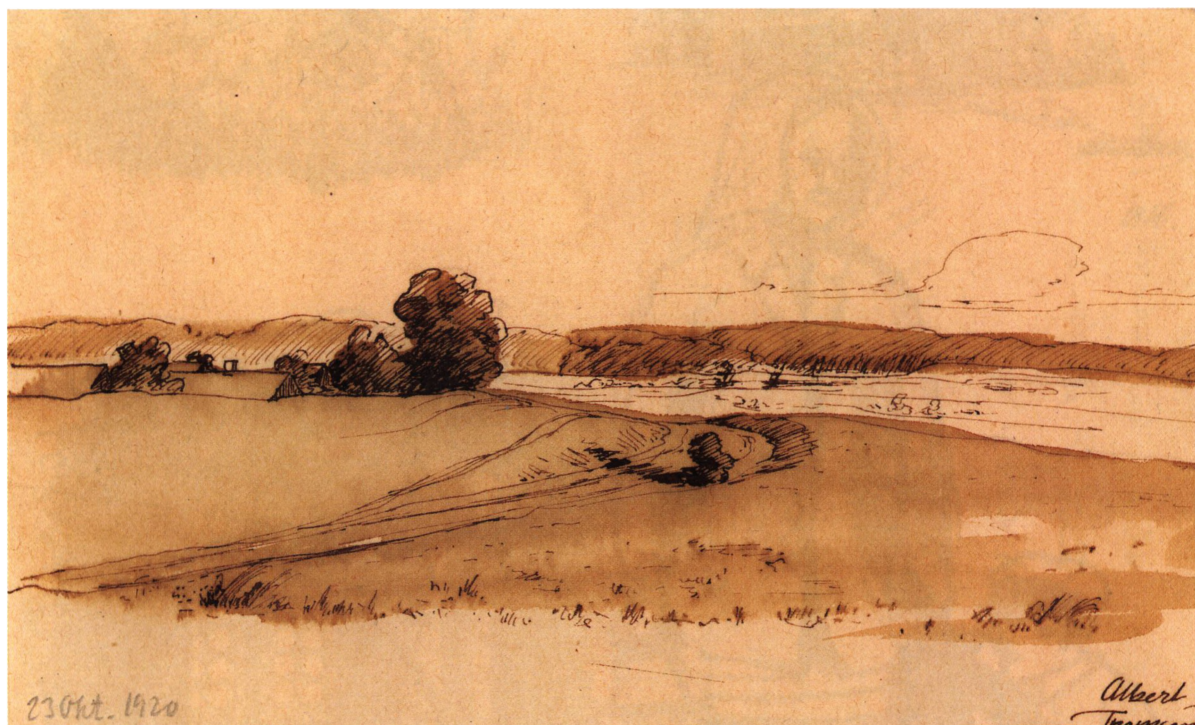
*Men jeg må mit vindu lukke
mine bøger på mig venter.
Regnen trommer på min rude
med en tusindfingret arm.*

24.4.1910



Museumsgården, 1945.

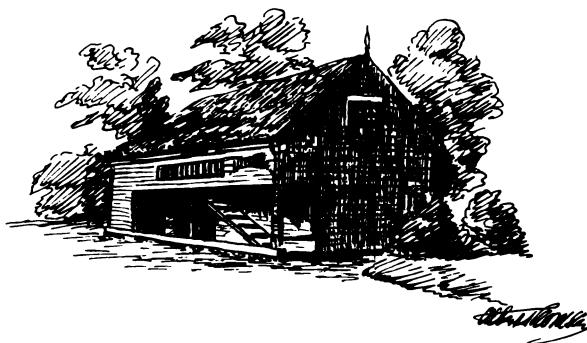
Af Albert Thomsens tegninger og akvareller har vi valgt at vise disse.



Landskab. Tegningen er trukket op med brunt blæk og påført blæk i brune nuancer. 23. oktober 1920.



Rätvikk.



1916

Fra skitsebogen, Sverige.



Tidningar!



Boyd - 36



Udsigt over Hølbæk Fjord, set fra Tuse Næs.



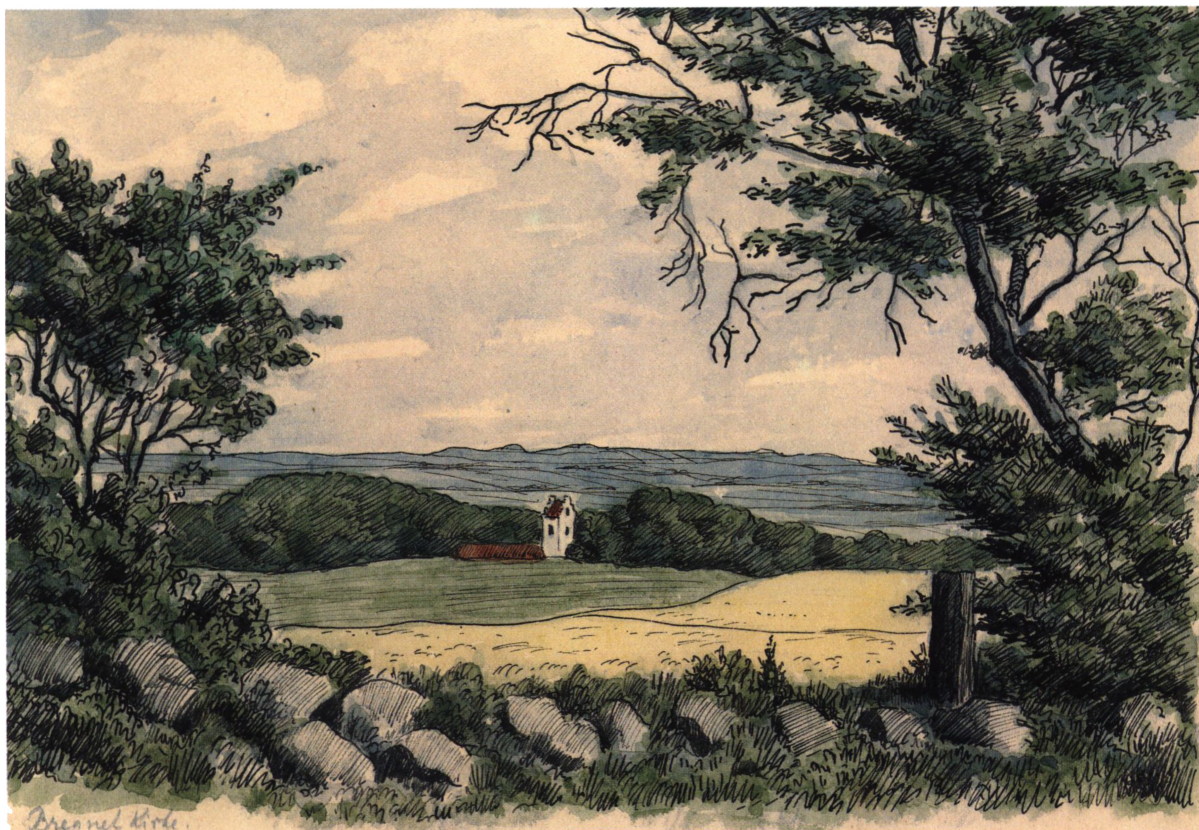
Parti fra Munkholm før broen blev bygget, 1926.



*Den gamle stubmølle i Søndersted, 1927.
Den blev i 1938 flyttet til Strandparken.*



Dyset ved „Kastholm”, Asmindrup, 19.10.1919.



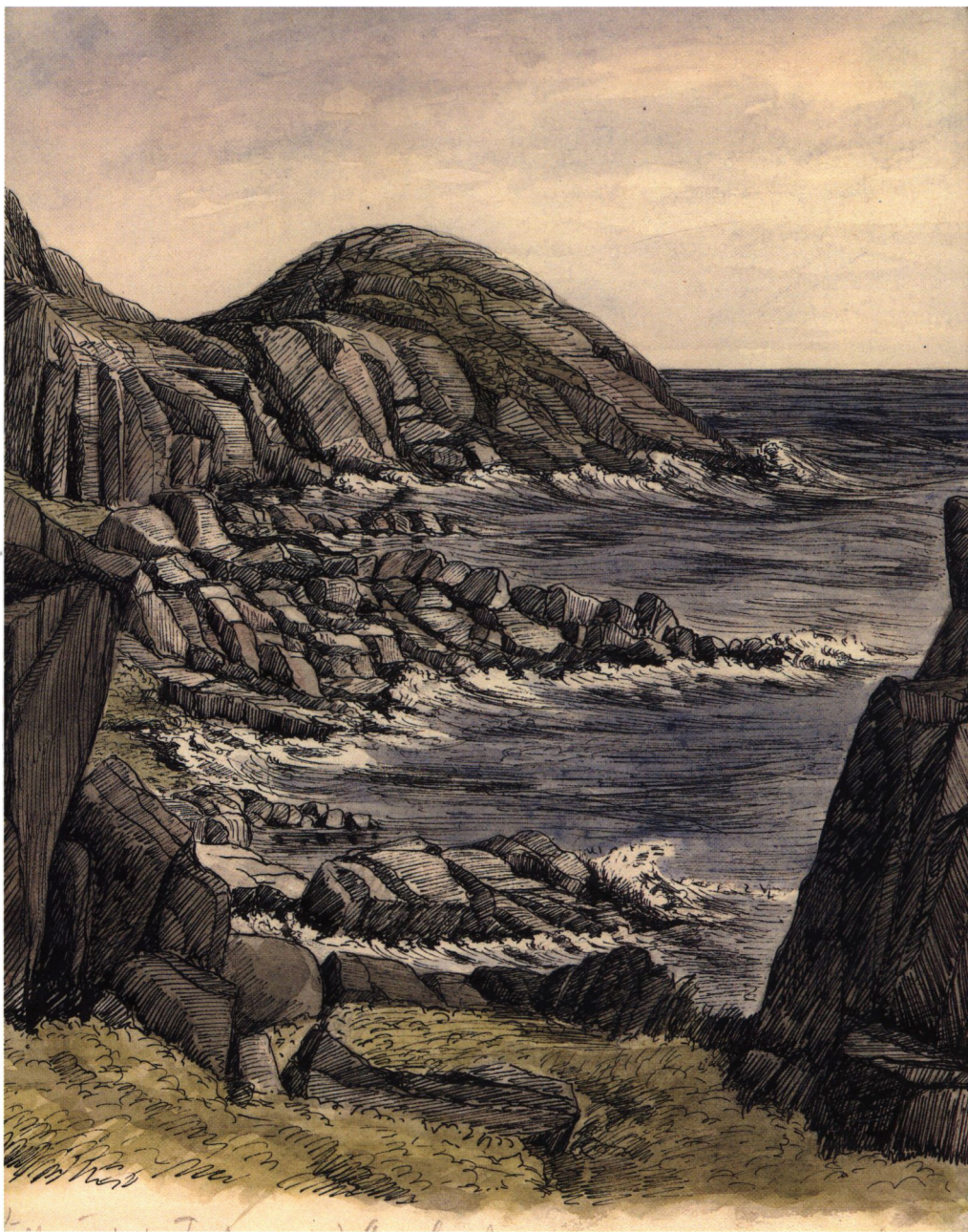
Bregnet kirke, Rønde ved Kaløvig, 6.8.1923.



Skagen, Vesterby, 17.7.1933.



Ystad, 15.7.1934.



Kullen Akersberget, 6.8.1931.

ALBERT THOMSEN: MIN SELV BIOGRAFI

Udarbejdet i anledning af min udnævnelse til Ridder af Dannebrog 1942 og efter opfordring indsendt til den kgl. Ordenshistoriograf 1944.

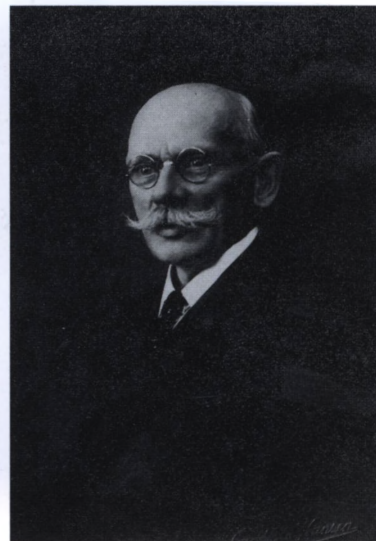
(Efter min udnævnelse skulle jeg indsende en selvbiografi, og jeg bestemte mig da til at skrive udførligt, dels fordi det morede mig at gøre mit livs „resultater” op på nuværende tidspunkt, dels fordi jeg tænkte mig, at en eller anden i slægtens kommende generationer måske bliver nysgerrig efter at vide, hvad denne „Onkel Albert i Holbæk” egentlig var for en fyr. Billederne her i dette hæfte er indsat for at vise, hvor jeg har huseret i årenes løb, og hvorledes det er gået tilbage for mig m.h.t. skønhed og hårpragt!) – håndskreven tilføjelse.

Jeg, Albert Christian Thomsen, er født i Kolding 24. Juni 1889 som ældste søn af urmagermester Ludvig Thomsen (1867 - 1935) og hustru Maria, f. Holst (f. 1866 i Fredericia som datter af tømrermester H. R. Holst).

Min fædrene slægt var i 1600 - 1700'erne bønder på Als, men 1779 tog min tiptip-oldefader, Christian Carl Thomsen borgerskab som glarmester i Kolding, og siden har slægten været en udpræget håndværker-slægt i denne by, fire generationer var glarmestre. Ved siden af deres håndværk havde de også andre interesser, de sad i borgerrepræsentation og byråd, deltog i foreningslivet, nogle syslede stiltfærdigt med maleri og digtekunst i deres fritid, et

par medlemmer af slægten blev uøvende kunstnere.

Min forældre arbejdede sig op fra små kår til jævnt gode forhold; de gav ved deres flid, sammenhold og dygtighed os børn et godt eksempel. Fader drev siden 1896 forretning på Adelgade med ure, optik, fotografiske og elektriske artikler, musikinstrumenter o.m.m., i de senere år i egen ejendom. Desuden ejede han det hus på Dr. Fichsvej, hvor min mor og søster endnu bor.



Fader og moder var meget forskellige.

Fader var en dygtig ur- og instrumentmager, en fingernem mekanikus, en af byens første amatørfotografer og fremragende dygtig på dette område, også en af de første der ejede fonograf, grammofon og radio i Kolding. Han havde mange gode interesser. I sine unge år malede og tegnede han en del og skrev vers. Han var en ivrig samler, snart på duer eller tropefugle, snart på mønter og oldsager, snart på frimærker og allehånde gamle sager. Han elskede den kønne natur omkring Kolding, vore familieudflugter om søndagen ud til skovene eller på fjorden var hans bedste oplevelser, og han lærte mig meget om „maleriske motiver”, som han plejede at sige. I en årrække stod han som medlem af Den danske Raderforening og Kolding Kunstforening. Som ung var han med til at indrette museet på Koldinghus; hele livet bevarede han en dyb og varm følelse for fortidsminder og slægtshistorie, og det glædede ham sikkert at mærke den samme interesse hos mig allerede fra barndommen af. Senere da jeg begyndte på mit

museumsarbejde og min skribentvirksomhed, fulgte han det med interesse, han var en streng kritiker og skeptisk overfor detaljerne, hans kritik var mig ofte til gavn, hans ros altid til glæde. I sine ældre år gav han sig efter min tilskyndelse selv til at skrive, Kolding Folkeblad bragte en lang række lokalhistoriske artikler af ham, i Vejle Amts Årbøger har han skrevet en lille afhandling om musiklivet i Kolding, og i 1933 udkom hans bog: „Kolding Sejlskibe”.

Faders humør svingede stærkt, når han var oplagt kunne han være fuld af løjer og barokke indfald, han holdt meget af at læse Gustav Wied. Han havde let til smil og undertiden til skarp ironi, kunne også hurtigt blive vred og meget hidsig, men fortrød snart efter, hvad han havde gjort eller sagt. Under modgang mistede han ofte humøret, og i de senere år, da forretningen gik tilbage, sled stadige bekymringer og pengesorger stærkt på hans nerver. Han havde mange bitre dage, og i stedet for at han skulle have haft en velfortjent og fredelig alderdom, undergravedes hans helbred år for år, indtil den sygdom brød ud, der i 1935 bragte

te ham døden. Dette sidste år var en ubeskrivelig streng tid for ham og for moder, men de bar det med en tapperhed og tålmodighed, som vi aldrig vil kunne glemme.

Moder var alle dage en meget flittig og dygtig husmoder, der, indtil mine søstre voksede til, alene og uden pighjælp, kun med en „lørdagskone”, forestod husholdningen, et utroligt slid fra tidlig morgen til sen aften. Vi var jo ofte 6-7 børn hjemme og havde i mange år et par lærlinge boende på kost og logis, desuden bragte vi i 20-25 år om hverdagen middagsmaden hen til farmoder. Moder kunne overkomme alting: husholdning, vask og rengøring, syning og reparation af vort tøj, syltning og bagning, alt slags håndarbejde, ofte tillige ekspedition i butikken, når fader var i byen, eller der var travlt de sidste dage før jul. Skønt livet ikke har sparet hende for sorger og skuffelser, har moder dog bevaret et mærkeligt optimistisk syn på livet og dets tilskikkelser, hun lader sig ikke let overvinde af modgang og ruger ikke over smertens kolde realiteter, men fatter sig hurtigt og går uforknytt i gang med sit

arbejde for derved at holde de tunge tanker borte. Ikke fortvivle, ikke spekulere, men bare holde sindet i balance gennem arbejdet! Det går nok alt sammen! Ved denne misundelsesværdige optimisme har moder ofte hjulpet fader og os andre til at få nyt mod. Ikke give fortabt, men tage fat på ny! Hun har en god og sund forstand, har fået god undervisning i de katolske søstres skole i hendes barndomsby, Fredericia, er hurtig til sit arbejde, dygtig til at sy, brodere, hækle og desuden rådsnar og praktisk. Skønt moder i mange henseender er ganske nøgtern og usentimental, har hun som naturgave fået et varmt og følsomt hjertelag og en strålende fantasi. Hendes fremstilling, både mundtlig og i breve, er fuld af morsomme bemærkninger og pudsige overgange. Aldrig vil vi børn kunne takke hende nok for, hvad hun har betydet for os fra barndommen til den dag i dag ved sin kærlighed og sit gode eksempel! Gud bevare hende for os mange år endnu!

I 1896, samme år som fader åbnede sin forretning på Adelgade, blev jeg indmeldt i Borgerskolen, og her gik jeg i

syv år. Historie interesserede mig mest, jeg havde den lykke at få en dygtig lærer, Karl Eriksen, som fortalte på en så levende og begejstret måde, at det slog rod i mit sind, og jeg nærer den dag i dag den dybeste taknemmelighed over for ham.

I 1902 bestod jeg optagelsesprøven til I. realklasse på latin-skolen, hvorfra jeg i 1906 tog den gamle præliminæreksamen med mg i hovedkarakter. Nu bagefter har jeg ofte fortrudt, at jeg ikke kom i den anden afdeling og tog studentereksamen, men dels havde mine forældre ikke råd til at lade mig studere – vi var jo syv børn, der skulle „holdes frem” – og dels frygtede jeg at mine evner ikke slog til, jeg var ikke netop noget lys til matematik og fysik! Mine bedste fag var historie, dansk, engelsk og tegning.

Min store fejl i disse barndomsår var, at jeg, som fader og moder sagde, havde altfor meget i hovedet, så jeg ikke koncentrerede mig om skolearbejdet. Allerede som 12-13 års dreng var jeg en stor digter, jeg lavede diminutive romaner, kapitlerne fyldte vel en stilebogsside eller to, og min skolekammerat, Jens Sørensen, den

senere dyrehavsbakke-maler, illustrerede dem, hvis jeg ikke selv gjorde det. Nogle af disse hefter blev solgt i afskrifter à 5 øre.

Senere legede jeg, at jeg oprettede mit eget forlag, og der udkom en mængde digte, fortællinger og et enkelt skuespil på dette „Det danske Forlag”, endog et bind „Udvalgte Værker” af A. C. Thomsen. Noget forfærdeligt hø og umodent eftersnakkeri var det jo alt sammen, men jeg var meget vigtig af dette indbildte talent.

At jeg var en vældig læsehest i disse år, behøver jeg vist ikke at fortælle.

I mine latinskoleår syslede jeg en tid hemmeligt med den tanke at blive arkitekt, og det medførte, at jeg med voldsom iver kastede mig over studiet af arkitekturhistorien, læste en mængde dansk og tysk litteratur derom (fra Statsbiblioteket i Århus) og forfattede 1906 en tyk håndskrevet „Arkitekturens Historie”. Naturligvis var der ikke noget originalt i dette „værk”, det skulle da lige være illustrationerne, for de bestod dels af mine egne tegninger efter billeder, dels i en mængde fotografier og udklippede bille-

der, som jeg klæbede ind på passende steder. Bogen kostede mig en masse vrøvl med mit faderlige ophav og med rektor, mest imponeret var bogbinderen, som foreslog mig at få værket trykt i Kolding Avis. Måske jeg alligevel lærte noget under udarbejdelsen, lidt om hvorledes man samler og tilrettelægger et stof.

Fra min tidligste barndom var jeg en flittig gæst på Koldinghus og i det store museum, ofte sammen med fader, og ofte alene eller med et par kammerater. Det romantiske, som dengang prægede den hensmuldrende ruin, virkede stærkt på mit sind. Fader kom der jævnligt for at fotografere interiører eller genstande, han lærte også mig at fotografere, og i sommerferierne cyklede jeg rundt i omegnen og fotograferede landsbykirker og deres inventar, så jeg efterhånden fik en ret stor samling optagelser, Nationalmuseet har en del af mine og faders billeder fra disse år.

Nogle fotografier af granit-skulpturer fra Starup, Viuf o.a. kirker, som jeg sendte til Jacob Helms, bragte mig i brevveksling med denne elskelige gamle arkitekturhistoriker.

Da bindingsværksgården „Fønix” på Adelgade lige overfor vor butik skulle nedrives, undersøgtes den først af Nationalmuseet, og jeg blev gode venner med arch. C. M. Smidt og hjalp ham efter skoletid et par dage med at afbanke pudslaget over de mønstermurede tavler. Han og de andre museumsfolk kom over til fader og fik deres plader fremkaldt.

Da Vejle og Ribe Amters historiske samfund blev stiftet, meldte fader sig ind begge steder, og vi deltog i nogle udflugter og møder.

Fader kendte de mange historisk interesserede mænd,



Jelling ca. 1909.

som dengang var en pryd for Kolding, nu er de alle døde. Der var museets leder, tandlæge A.M.G. Friis, og hans eftermand, guldsmed Holger Kyster, konsul Jacob Ræder, bogholder Sophus Borch, den lille hvidhårede vismand skomagemester Peter Martin Møller, og så de to betydeligste, kæmner I.O. Brandorff og redaktør P. Eliassen, Koldings lokalhistoriker.

I en årrække havde vi lidt seltskabelig omgang med Eliassens, han var en kundskabsrig og levende personlighed med journalistens evne til at popularisere et stof, så alle gider læse det, jeg beundrede ikke mindst hans utallige avisartikler med forarbejderne til hans store Kolding-bog. På mange måder står jeg i taknemmelighedsgæld til ham.

Men også en hædersmand som Brandorff kom jeg til at sætte stor pris på. Hans grundundersøgelser og udgravninger er forbilledlige.

Allerede i min skoledrenge-tid stod jeg således i nær forbindelse med historisk interesserede kredse, og det fortsatte også efter at jeg i 1907 blev optaget på statsseminariet i Jelling. Jeg havde jo opgivet diverse planer



Jelling.

om at blive arkitekt eller journalist eller museumsmand. Nu stod lærergerningen for mig som et fremtidsmål. Og fader forklarede, at en lærer har meget fritid, så jeg fik lejlighed nok til at dyrke mine forskellige interesser ved siden af.

De tre år på seminariet (1907-10) betød en rig udvikling og modning for mig. Vi havde gode lærere, og jeg kom jo til at leve sammen med en mængde jævnaldrende unge fyre, som man jo kunne diskutere med, ja og skændes med, vi affilede hinandens kanter, og med mine særprægede interesser havde jeg vældig godt af at blive rystet sammen med disse

respektløse kammerater, som ubamhjertigt pillede en ned, når man prøvede på at spille vigtig. Men jeg havde det ikke altid let og måtte igennem en storm – und – drang periode, som gav sig udtryk i vemodige digte og andre litterære udgydelser.

Under mit første feriebesøg i København 1907 boede jeg hos rektor Johs. Forchammer, en af hans sønner, bankdirektør F. var gift med faders kusine, og en datter med faders fætter. Det var et interessant hjem, præget af ånd, kultur og musikglæde. Sammen med min halvfætter, nuværende kaptajn Svend Kau, turede jeg rundt til byens muse-

er, kirker og andre seværdigheder. Flere af de følgende sommerferier tilbragte jeg ligeledes i København hos min familie, og disse besøg i hovedstaden betød meget for min udvikling.

Allerede i latinskolens IV real redigerede jeg et skoleblad (hektograferet), og i Jelling var jeg redaktør af seminariets blad „Gjallarhornet” og skrev en del mest spøgefulde bidrag, men også enkelte seriøse sager, bl.a. nogle digte.

Efter i 1910 at have bestået lærereksamen med mg i hovedkarakter gik jeg et par måneder som vikar ved kommuneskolen i Kolding, og da udsigten til fast arbejde ikke var stor, tog jeg i efteråret et årsvikariat som enelærer og kirkesanger i St Viby ved Kerteminde, under lærerens sygdom. Det var en stor glæde at få lov at prøve kræfter på egen hånd i en skolestue, jeg gjorde naturligvis mange fejlgreb og dumheder og høstede både bitre og gode erfaringer, men jeg lærte meget dette år. Og jeg blev gode venner med både børn og forældre. I fritiden oplevede jeg med vågne sanser den skønne frodige fynske natur herude på det herlige Hindsholm, så vidt for-

skellig fra de kraftige linier i landskabet omkring Jelling og Kolding. Ofte tegnede jeg små skitser af hvad jeg så, ligesom jeg stadig var en flittig amatør-fotograf.

Med vemod skiltes jeg fra børnene i Viby skole, da vikariatet i sommeren 1911 var omme, tog hjem til Kolding, og prøvede igen forgæves at få fast arbejde ved skolerne her og søgte ligeledes uden held en række embeder.

Så tog jeg igen til Fyn. 1911 kaldedes jeg til andenlærer ved Avnslev skole nord for Nyborg. Jeg regnede kun med at blive her et år eller to, til jeg fik et



Ca. 1915, Avnslev.



Avnslev v. Nyborg.

embede i en by, men jeg befandt mig så godt, at jeg blev hængende der i syv år. Det var en moderne skole, udmærket ledet af den dygtige førstelærer Carl Dige, som nogle år var formand for Danmarks Lærereforening. Jeg kom til at holde meget af børnene og mit arbejde, blev kendt med mange prægtige mennesker og tog del i foreningsliv og selskabelighed.

Der var god tid til at dyrke private interesser, jeg tegnede, malede, digtede og skrev. Som lokal medarbejder for Nyborg-egnen, forsynede jeg Fyns Venstreblad, Fyns Tidende og Nyborg Avis med lokalt stof, og

udviklede derved yderligere en medfødt journalistisk evne.

Det var også her i Avnslev, jeg begyndte mit historiske „skriveri”; jeg indsamlede på Rigsarkivet, Det kgl. Bibliotek og Landsarkivet en mængde stof til sognets historie, noget blev til avisartikler og det bedste til en række afhandlinger i Svendborg Amts historiske årbøger, en af dem blev præmieret af Dansk historisk Fællesforening som årets bedste artikel i de historiske årbøger. En del er udgivet i særtryk i Historiske Efterretninger om Avnslev og Bovense sogne I. Ved samtaler med ældre men-

nesker fik jeg optegnet en del stedlig tradition.

Naturligvis digtede jeg også lidt ind imellem og fik optaget enkelte digte i „Illustreret Tidende“, „Hver 8. Dag“ og flere steder. Mens min halvætter, kontorchef Lauritz Andersen redigerede de unge socialdemokraters blad „Fremad“, skrev jeg nogle artikler der (f.eks. om Heine, Frank Norris og Rodin). En turistbog om Kolding til W. Schæffers Forlag blev ligeledes til i disse fynske år. Undertiden optrådte jeg som foredragsholder eller oplæser, bl.a. for det indkaldte mandskab af sikringsstyrken som lå i kvarter på Nyborgeggen under Verdenskrigen. Jeg holdt en række foredrag for soldaterne om stormagterne, og det afstedkom ingen udenrigspolitiske forviklinger.

1913 tog jeg tillægseksamen i engelsk, og tre sommerferier anvendte jeg til i København at erhverve statens tegnelæreruddannelse. Under disse ophold boede jeg ofte hos Faders Farbroder, billedhuggeren og tegneren Chr. Thomsen, som er mester for Den kgl. Porcelænsfabriks H.C. Andersen-figurer og landsbytyper. Samværet med

denne fine beskedne kunstner og hans temperamentsfulde, belgiskfødte hustru, Esperance Houtmanns, kom til at betyde meget for mig gennem mange år. Han var en forstående, men streng ræsonnør overfor mine af Drachmann og Thor Lange påvirkede digterier og mine søg i akvarelkunsten.

1. oktober 1918 kaldedes jeg til timelærer ved Holbæk kommunale skolevæsen.

Det var med virkelig sorg, at jeg tog afsked med Avnslev skole og befolkningen, jeg har en tilbøjelighed til at føle mig stærkt knyttet til det sted, hvor jeg befinder mig godt; har jeg f.eks. boet bare en uge i en lille svensk by, er jeg lige ved at føle mig som stemmeberettiget skatteborger i staden med dyb interesse for dens ve og vel. Og i Avnslev havde jeg levet syv af mine bedste ungdomsår, så det knob forfærdeligt at rive sig løs. Efter en bevæget afskedsfest, som beboerne arrangerede for mig, rejste jeg så til Holbæk.

Her har jeg nu virket i 26 år, en rig tid for mig. Mit skolearbejde har bragt mig mange glæder. Det vil være banalt at sige, at jeg elsker børn, men det er alligevel således, at mit livs bed-

ste øjeblikke har jeg når jeg sidder og fortæller historie eller bibelhistorie for en klasse børn; jeg er Gud taknemmelig for de evner, jeg har fået til gennem indlevelse af emnet, en portion følelse og fantasi og vis dramatisk fremstilling at kunne tale til de unge sind, så de følger mig med øjne, ører og ånd. Det er en stor og dejlig opgave at være lærer, når man forstår børn; man er gæst i en lilleverden af tillid og tro. Og man må stadig erindre sig selv det store ansvar, man har overfor børn og forældre. Man har lykkelige timer, da alt går, som det skal, og man oplever andre timer, da intet vil lykkes, og så ved man at skylden næsten altid er ens egen. Man må stadig holde sig selv under observation og kritik for at finde fejl, man begår.

I 1920 blev jeg fast ansat som kommunelærer og har siden haft det meste af mit arbejde på Vestre Skole.

Den dag jeg var i Holbæk for at søge plads, fandt jeg tilfældigvis i Amtstidende aftrykt en lille artikel, jeg havde skrevet i Fyns Tidende, og det tog jeg som et godt varsel på, at jeg også her i byen kunne dyrke mine små private interesser.



Ca. 1927.

Holbæk Museum var i juni 1919 flyttet ind i sin smukke bindingsværksgård, og da jeg tilbød lederen, kaptajn Otto Smith, at hjælpe til med indretningen, blev tilbudet modtaget med glæde, men vort samarbejde blev kun af kort varighed; allerede næste år blev han forflyttet til København, og jeg indvalgte i hans sted som medlem af bestyrelsen, og siden har arbejdet for museet taget en meget stor part af min fritid. Siden 1931 var jeg formand for bestyrelsen, administrerende leder har jeg været siden 1920. I 1931 lykkedes det at erhverve

den nuværende hovedbygning og gennemføre en moderne deling i interiører og samlinger. I 1937 fik jeg oparbejdet interesse i borgerskabet for at redde og bevare et stort værdifuldt bindingsværkshus på Havnegadehjørnet, så det undgik ødelæggelse og blev genopført på museets grund, den såkaldte købmandsgård fra 1660.

År efter år søgte jeg at sætte mig ind i byens og egnens historie og kulturudvikling, tradition og folkeminder, således at museet kunne give et fyldigt og pålideligt indtryk af, hvorledes livet og forholdene formede sig i ældre tider her på disse kanter. Man har ofte takket mig for mit arbejde for Holbæk Museum, men i virkeligheden er det mig, som skal takke, fordi man har givet mig lejlighed til at dyrke denne storartede fritidssyssel under de bedst tænkelige forhold. Jeg er lige ved at sige, at jeg elsker dette idylliske, gammeldags hjørne af byen og glæder mig til endnu nogle år at kunne arbejde på at gøre samlingerne bedre og bedre og højne museets anseelse.

I 1920 blev jeg også Otto Smiths afløser i bestyrelsen for Historisk Samfund for Holbæk

Amt og samtidig medlem af redaktions- og foredragsudvalg. Jeg fik den glæde at samarbejde en årrække med historisk interesserede mænd som redaktør H.I. Hansen, forstander Povl Hansen, dr. E. Tulinius, borgmester N.E. Hansen, kredslæge I.S. Møller, grev Brochenhuus-Schack, højskolelærer J.P. Jensen o.fl.; de er næsten alle døde nu. Efter red. Hansens død overtog jeg posten som sekretær, kasserer og formand for redaktionen, altså det meste af administrationen.

Selv blev jeg ikke så flittig en medarbejder ved årbogen, som jeg havde tænkt, fordi vi altid fik en overvældende rigdom af manuskripter tilsendt, og så holdt jeg jo mit eget tilbage. Jeg har været meget glad for at arbejde i Historisk Samfunds tjeneste; det falder jo på så mange måder på linie med arbejdet i museet.

Som repræsentant for disse to institutioner har jeg i mange år deltaget i Dansk historisk Fællesforenings møder og siden 1934 har jeg siddet i Dansk kulturhistorisk Museumsforenings bestyrelse og deltaget i det arbejde, som i 1941 resulterede i gennemførelse af den nye

ordning af provinsmuseernes forhold med bedre vilkår og større statstilskud.

Digteriet har jeg helt lagt på hylden og i stedet fortsat min lokalhistoriske skribentvirksomhed, dels med en lang række avisartikler og nogle afhandlinger i de historiske årbøger for Holbæk, Svendborg og Vejle amter, dels med nogle mindre arbejder, jubilæumsskrifter o.l. Trykt som manuskript i 70 eksemplarer kom i 1935 „Fra det gamle Holbæk I”, en samling særtryk af avisartikler. Mit hovedværk er „Holbæk Købstads Historie” I –II, 862 sider, som jeg udarbejdede i 1936-42 efter opfordring af byrådet i anledning af byens 650 års jubilæum. Arbejdet med at gennemgå et stort arkivmateriale, dagblade og trykte kilder og den skriftlige udformning af stoffet tog næsten al min fritid, især mine aftener gennem en halv snes år.

Ved den nye udgave af „Dansk biografisk Leksikon” har jeg været medarbejder; her findes også en kort artikel om mig, skrevet af arkivar Gunnar Knudsen.

I 1943 skrev jeg en lille bog: „Op og ned af Algade”, udgivet



Museumsgården.



Ego og magister Chr. Ax. Jensen ved „Købmandsgårdens” indvielse 1938.

af grosserer Bursche og illustreret af Erik Lind.

I en mængde foreninger i byen og rundt i amtet har jeg holdt foredrag om lokalhistoriske emner; jeg ville jo gerne også på denne måde søge at vække interesse for fortiden og vise, hvorledes vi bygger på det grundlag, tidligere slægter har skabt.

Fra 1931 begyndte jeg at arrangere små kunstudstillinger i museets billedsal, og det medførte, at vi i 1933 fik stiftet byens kunstforening, i hvis bestyrelse jeg siden har siddet som næstformand.

Min gamle interesse for at tegne og male har jeg stadig holdt vedlige i sommerferierne på rejser omkring i landet og i Sverige. Tre udstillinger har jeg haft af mine arbejder, sidst i 1942 på museet.

For at få det hele med, må jeg hellere nævne, at jeg nogle år virkede som tegnelærer på Teknisk Skole, har siddet i bestyrelsen for Kirkeligt Samfund, deltog i stiftelsen af Kommunelærerforeningen og var en tid bestyrelsesmedlem og formand, sidder i Turistforeningens bestyrelse siden 1930, i Bibliotekets byggeudvalg, i fad-

derskabsudvalget for Hostrup sogn ved Tønder, er formand for udvalget for fritidsklubber i Holbæk m.m.

Mine kolleger har vist mig den ære at vælge mig til formand for fælleslærerrådet siden 1941.

Interessen for musik har jeg altid haft, selv om jeg aldrig har kunnet spille ordentligt på noget instrument; det skulle da lige være på gramfon. Den er til gengæld blevet min gode ven i den ensomme tilværelse, jeg som pebersvend må føre i mit privatliv. 2-300 plader findes i mit diskotek, Bach, Mozart og Beethoven er mine yndlingskomponister; og siden 1931 samles nogle aftener hver vinter en lille kreds af ligesindede hos mig for at høre god musik og snakke lidt om det bagefter.

Medlem af Holbæk Musikforening blev jeg straks efter min ankomst til byen; mange dejlige aftener har jeg den at takke for; og da bestyrelsen i 1940 i fortvivlelse over medlemstallets nedgang m.v. foreslog at ophæve foreningen, var jeg blandt dem, der protesterede mest energisk; det skal man aldrig gøre, og det medførte da



En ny plade prøves, ca. 1942.

også, at jeg måtte gå ind i bestyrelsen, hvis formand jeg siden har været.

I juni 1942 blev jeg udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Ser jeg nu tilbage på de 26 år, jeg har oplevet i Holbæk, må jeg sikkert karakterisere mig som et lykkeligt menneske, lykkelig for min gerning blandt børnene, lykkelig for arbejdet indenfor mine interessesfærer og lykkelig, fordi jeg endnu har mit gamle hjem i Kolding og min moder og mine søskende derovre.

Pris ingen lykkelig, før han hviler i sin grav, sagde Solon! Jeg ved, at jeg efter almindelig jordisk beregning skal opleve skumringstimen efter den sollyse arbejdsdag, måske miste mange af mine kære, efterhånden glide ud af mit arbejde og tage afsked med mine interesser, føle legemlige kræfter og åndelige evners gradvise forfald.

Så ved jeg dog, at jeg i livets aftenstund vil have mange gode minder at se tilbage på med taknemmeligt sind. Mange mennesker har vist mig godhed og tillid og støttet mig i mit arbejde; jeg har meget at sige tak for! Men over alt og igennem alt skal takken gå højere

op, til Ham, som utallige gange har været min tilflugt i sorger og bekymringer og som utallige gange har vist mig sin nåde!

Holbæk, den 17. August 1944



Albert Thomsen

Museet har modtaget Albert Thomsens selvbiografi til låns, og vi tog en afskrift af den til museets arkiv. Vi har ment at det er af stor betydning, at det som Albert Thomsen har skrevet om sig selv, kommer med i bogen. Med familiens tilladelse bringer vi derfor selvbiografien, afskriften er skrevet i den nugældende retskrivning.

Red.



1942.



1942.

MOD NYE MÅL

„Jeg er lige ved at sige, at jeg elsker dette idylliske, gammeldags Hjørne af Byen og glæder mig til endnu nogle Aar at kunne arbejde på at gøre Samlingerne bedre og bedre og højne Museets Anseelse” skrev Albert Thomsen i 1944. Og man må sige at dette lykkedes til fulde, men desværre fik Albert Thomsen ikke så mange år at virke i, som man kunne have undt ham. Albert Thomsen døde 1. maj 1952. Efter hans eget ønske blev han begravet på museets jord, og Holbæk by har sat en mindesten på hans grav i museumshaven. Der blev arrangeret en smuk mindeudstilling i forbindelse med afsløring af stenen, og indtægterne fra udstillingen gik til Albert Thomsens Mindefond, som museet i dag stadig har glæde af.

Albert Thomsen var et usædvanligt menneske som pædagog og lokalhistoriker, og han har haft en helt afgørende betydning for Holbæk Museums udvikling. Hans livsværk peger

på mange områder frem mod vor egen tid, og der er mange eksempler i hans museumspraksis, som vi kan lære af den dag i dag. Albert Thomsen havde visioner og en fremsynet-hed, der sikrede en række bygninger, – hvad man i dag ville kalde et „kulturmiljø”, i den gamle centrale bydel af Holbæk. Han etablerede et netværk i moderne forstand, hvor han aktivt indgik i mange forskellige foreninger både i byen og på landsplan og skabte alliancer og en bred interesse for museet. Han var i direkte kontakt og dialog med brugerne: børn, unge, almindelige gæster, turistorganisationer og foreninger og formidlede historien i aviskronikker og den store købstadshistorie. Han arbejdede med samtidsdokumentation og levendegørelse, to meget væsentlige arbejdsfelter i den aktuelle debat om museernes undersøgelser og formidling.

Forholdet mellem fortid, nutid og fremtid er et andet aktuelt tema, som Albert Thom-

sen formulerede i flere sammenhænge – „Vil man vide noget om Holbæk i Nutid og Fremtid, maa man ogsaa vide noget om Byens Fortid” var et af hans slogans, og en formulering som mange der arbejder med historieformidling vil nikke genkendende til i dag.

At han også kunne overkomme at deltage i det museumspolitiske arbejde på landsplan og her var talsmand for øgede bevillinger og en professionalisering viser yderligere hans visionære evner.

Albert Thomsen har en gang udtrykt museumsarbejdets essens på følgende måde:

Men vilde De spørge os: Er I saa tilfredse? da maa vi vist svare Nej. Vi forkynnder stadig, at Museet er en levende Institution, der ikke maa hvile paa sine Gerninger, ikke maa nøjes med at forfølge sit oprindelige Formaal, at indsamle, bevare og udstille Minder om de forgangne Tiders Kulturliv paa disse Egne, men det har ogsaa andre Formaal; det skal være en beskeden Tjenerinde

for den historiske Videnskab, det skal holde Øje med de Fund, der stadig dukker op ved Markarbejdet paa Landet og Gade- og Byggearbejder i Byen; det skulde være en lille Central for Egnens lokalhistoriske Arbejde. Og først og fremmest skal det være den store aabne Billedbog, som i brogede, letfattelige Illustrationer

fortæller Byens og Egnens Historie i haandgribelige Ting, en reel Anskuelsesundervisning for unge og gamle, saa de gamle genoplever og de unge undres.

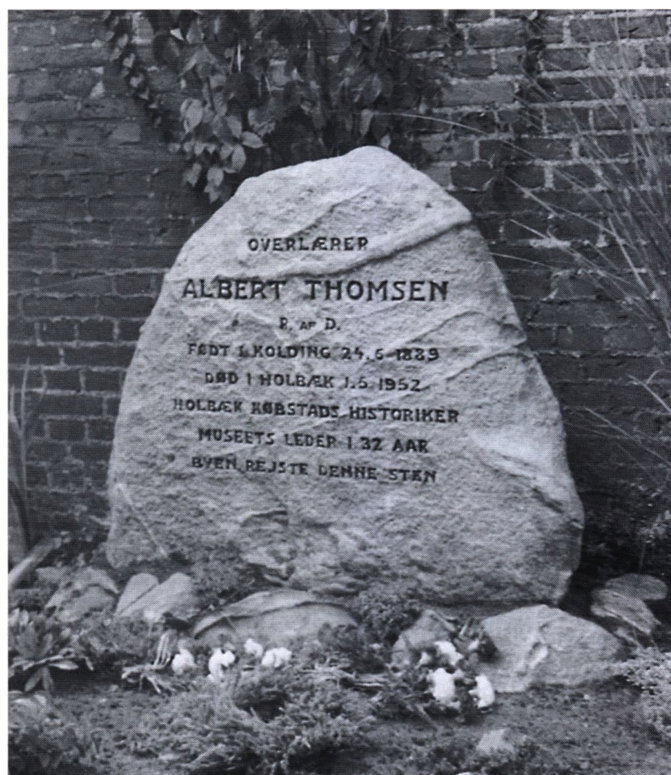
Med dette skrift har vi ønsket at fremhæve og genopleve hans store og uegennyttige indsats for Holbæk Museum. Hans

arbejde lever videre på Holbæk Museum – i den store åbne billedbog.

Lad os slutte med at gøre Albert Thomsens ord til vore egne:

Aldrig færdige, altid paa Vej mod Nye Maal!

Lene Floris



LITTERATUR

Arthur Fang:
Nekrolog i „Fortid og Nutid”,
tidsskrift for kulturhistorie og
lokalhistorie. Bind 18, hefte 4.
1952. Udgivet af Dansk
Historisk Fællesforening.

Fra Holbæk Amt, historiske
årbøger udgivet af Historisk
Samfund for Holbæk Amt.

Peter Korsgaard:
Holbæk Kunstforenings 50-års
jubilæum 19. maj 1983.

Dansk Kulturhistorisk
Museumsforenings arkiv.

Hugo Matthiessen:
Albert Thomsen: Holbæk
Købstads Historie
anm. i Fra Holbæk Amt, 1943.

Museet for Holbæk og Omegn
1910-1960. Jubilæumsskrift.

Museet for Holbæk og
Omegn. Årsberetninger fra
1920-1952.

Gunnar Olsen:
Albert Thomsen: Holbæk
Købstads Historie
anm. i Fortid & Nutid, 1943.

Albert Thomsen:
Andreas Æreboe. 1946.

Albert Thomsen:
En Gade fylder Hundrede,
Nygade i Holbæk 1846-1946.
Holbæk 1946.

Albert Thomsen:
Fra det gamle Holbæk, spredte
Bidrag til Byens Historie
1-3 samling.
Holbæk 1932-1952.

Albert Thomsen:
Holbæk Museums
Udvidelsesmuligheder. 1946.

Albert Thomsen:
Holbæk Købstads Historie
I + II.
Holbæk, 1936-42.

Albert Thomsen:
Min Selvbiografi. 1944.
Manuskript.

Albert Thomsen:
Omkring Bysøen. Billeder fra
det gamle Holbæk.
47 s., ill. Privattryk,
Holbæk 1944.

Albert Thomsen:
Op og ned ad Ahlgade. Smaa
Billeder af Livet paa den
store Gade i Holbæk gennem
Hundrede Aar. 58 s., ill.,
Holbæk 1943.

Albert Thomsen 1889-1952,
En Bibliografi.
Ved Mette Gyde-Pedersen og
Birgit Ried, med indledning af
Niels A. Christiansen.
Særtryk af „Holbæk Amt”
1953.

Bogens omslag er en gengivelse af et ark papir som er beregnet til bogomslag. Det er fremstillet af Albert Thomsen som selv bandt sine bøger ind.

Tegningen på omslagets forside er fra „Jul i Holbæk” 1950, tegnet af Einar Olsen.



*Thor Langes sten v. Løvenborg.
Tegning: Albert Thomsen.*



DIS-Danmark



1 0 3 5 3 4



SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK